·Prijs 11 Cts.

VRAAGT DIT BLAD AAN DE KIOSKEN!

Zaterdag 13 Juni 1942
5e Jaargang Nr. 149

DE MISTHOORN

SOCIAAL-POLITIEK WEEKBLAD

Nadruk toegestaan, mits met volledige bronvermelding

UITGAVE STICHTING DE MISTHOORN
Hoofdredacteur J. NIJSSE
Redacteuren: Dr. P. MOLENBROEK en ERNST C. H. LOCHT
Redactie en Administratie PRINSENGRACHT 346, AMSTERDAM-C — Postbus 367 — Telefoon 38895

Abonnementsprijs voor Nederland *f* 1.25 p. kw.; *f* 4.75 p. jaar. Buitenland *f* 6.— per jaar; alles franco per post. Losse nummers 11 cents. — Advertentietarieven op aanvraag. Postgiro 322600 ten name van Stichting De Misthoorn.

Wij vragen klaarheid!

Diegenen onder onze geestverwanten, die in dezen tijd in overheidsfuncties benoemd worden en daarbij tegelijkertijd met min of meer autoritaire macht worden bekleed, hebben zeker geen gemakkelijke taak. Want daargelaten nog, dat de oorlogstoestand veelal verhindert wat men zou willen doen en dwingend voorschrijft wat men zou willen nalaten, beleven we een politiek overgangsstadium, dat den zich van zijn verantwoordelijkheid bewusten ambtenaar waarlijk zorgen genoeg [illegible] nog geen nationaal-socialistischen staatsapparaat, zelfs niet, zooals Max Blokzijl in een van zijn laatste radiopraatjes terecht opmerkte, een nationaal-socialistischen staat-in-wording. Wat wij nu doormaken, kunnen we hoogstens noemen een gewapende afrekening met de oude, reactionnaire machten, die anderen willen opofferen om hun eigen persoonlijke en materieele belangen te dekken. De uitgevaardigde maatregelen en beschikkingen berusten derhalve niet op een ingewortelde volksovertuiging, kunnen dus ook niet als de georganiseerde wilsuiting van het Nederlandsche volk worden beschouwd, maar worden uitsluitend en alleen genomen omdat de betreffende leiders zich tegenover hun geweten en hun volk verantwoord weten.

De verantwoordelijkheid, die op hen drukt, is dus zwaar en het moeten sterke figuren zijn, wanneer zij in dezen tijd van alles en iedereen overweldigende gebeurtenissen nog genoeg eigen wilskracht kunnen demonstreeren om zèlf te handelen, zèlf initiatieven te nemen en zèlf in te grijpen waar zij dit noodig achten, zonder dus — zooals de zwakkeren onder hen geneigd zullen zijn te doen — altijd maar te wachten op de voorschriften, welke hun van hoogerhand worden uitgereikt. Wat wij, thans meer dan ooit, noodig hebben, zijn leiders — grootere en kleinere leiders — maar in ieder geval menschen, die zich van hun verantwoordelijkheid bewust zijn en deze ook aandurven. En wat we als voor de volksgemeenschap verderfelijk verafschuwen, zijn ambtenaren, die willooze werktuigen zijn in handen van hooger geplaatsten, die geen besluit, hoe gering ook, durven nemen zoolang ze niet „gedekt" zijn, ambtenaren dus in de beteekenis van de democratische opvatting.

Wat wij hier schrijven over bekleeders van overheidsambten in het algemeen, geldt naar onze meening wel voor burgemeesters in het bijzonder. Het kan een mooi en dankbaar werk zijn om zoo'n volksgemeenschap in het klein te besturen en te leiden en ook binnen de grenzen, welke door het landsbestuur worden gesteld, heeft de burgemeester voldoende vrijen armslag om vele ergernis gevende misstanden op te ruimen en daarvoor daden van gezond bestuur in de plaats te stellen; zoodoende kan hij practisch nationaalsocialisme brengen en daardoor het weldenkende deel van zijn gemeente voor onze beginselen winnen. Talloos zijn dan ook de voorbeelden, dat volksgenooten, die zich door het woord niet lieten overtuigen, door de daad in onze rijen zijn gebracht.

Dit goede voorbeeld wordt helaas in de hoofdstad en in enkele andere groote gemeenten niet altijd ter harte genomen. Het, tengevolge van de evacuatie uit andere gemeenten, steeds sterker wordende joodsche karakter van Amsterdam brengt ondanks — of mogelijk wel juist tengevolge van de maatregelen tot beperking van den joodschen invloed — voor de gemeentelijke overheid bijzondere moeilijkheden met zich mede. Wij beseffen dit ook. Maar desniettemin, nu we den gang van zaken geruimen tijd nauwlettend hebben gadegeslagen, kunnen we ons niet onttrekken aan den zeer stelligen indruk, dat er, om het nu maar eens heel vriendelijk uit te drukken, heel weinig positief werk wordt verricht, althans niet als gevolg van eigen initiatief. En dit, terwijl er verschillende misstanden zijn, die dringend om een bevredigende oplossing vragen.

Zoo b.v. de groentenvoorziening van Amsterdam, waarmee het er, naar algemeen bekend is, treurig uitziet. Terwijl onze vrouwen urenlang voor de groentenwinkels staan te wachten om tenslotte met te weinig of in het geheel niets naar huis terug te keeren, zijn de joden van groenten ruim voorzien, omdat zij op de Centrale Markthallen tegen elken prijs inkoopen. De arische groentenhandelaren, die, alleen reeds door het feit, dat zij hun zaken veelal in volksbuurten hebben, niet meer dan den wettelijk vastgestelden maximumprijs kunnen betalen, gaan met leege of vrijwel leege karren terug en de ontstemming onder hen is zoo groot, dat het ons geenszins zou verwonderen, wanneer zij een dezer dagen de jidden eigenhandig en tegelijkertijd hardhandig van het veilingterrein verwijderen. Waarom grijpt hier de overheid niet in om te toonen, dat zij voor de belangen van de arische volksgemeenschap op de bres staat? Wat baat het al om de joden van sterren te voorzien, als zij niet gedwongen worden hun streken af te leeren?

Toen de W.A. om dezelfde redenen de vorige week de joden van de vischmarkt verjoeg, oogstte zij terecht blijken van instemming van de zijde der arische vischhandelaren en van het publiek. Zij deed hier een noodzakelijk werk in het belang van de volksgemeenschap, omdat de gemeentelijke overheid in gebreke was gebleven. Een dag later echter maakte de burgemeester bekend, dat de joden wel toegang tot de vischmarkt hadden, met als gevolg, dat de bestaande misstand werd gehandhaafd, de joden werden beschermd en de W.A. belachelijk gemaakt! Is het dan te verwonderen, dat in nationaal-socialistische kringen twijfel rijst omtrent den goeden wil van dezen burgemeester?

Om tenslotte nog een voorbeeld te noemen: de gemeenten moeten de uiterste zuinigheid betrachten. Wij lezen en hooren het in alle toonaarden. Maar tezelfdertijd ziet de burgemeester van Amsterdam kans om er een subsidie van f 145.000 door te halen voor een joodsche kunstnijverheidsschool en de Haagsche burgemeester weet f 3300.— los te maken, omdat de meubeltjes van de joodsche school aan den Duinweg moeten worden „opgeknapt" en er voor het gymnastieklokaal **spelmateriaal** moet worden verstrekt!

Er is blijkbaar nog niet zoo heel veel veranderd in Nederland. Het is als leefden we nog in den zaligen tijd van weleer, toen er ook met subsidies voor de joden werd gesmeten en er voor eigen menschen niets overbleef. Laat de joodsche gemeente haar eigen onderwijs maar betalen. Dat is toch wel het minste, dat we in dezen tijd mogen verwachten.

De tienduizenden geestverwanten, die sinds jaar en dag strijden voor de totstandkoming eener nieuwe volksgemeenschap en daarvoor hun geheele persoon inzetten, hebben er tenminste recht op te weten volgens welke beginselen deze gemeenten nu worden bestuurd. Dat hierin klaarheid worde gebracht!

STAATJES en Potentaatjes

De waarde, die het nationaal-socialisme als revolutionnaire beweging voor de historie zal hebben, zal vóór alles daarin gelegen zijn, dat het het slapende en sluimerende volks- en rasbewustzijn van het Germanendom tot nieuw leven heeft gewekt en daarmede den kern heeft gesmeed voor een nieuwe Europeesche orde, die de wereldorde zal beheerschen. Want deze revolutie is geen kentering der tijden, die (toevallig) tegelijkertijd in verschillende staten plaats grijpt — zij is de herleving van het Germaansche ras en als zoodanig gaat zij vèr-uit boven de staatsgrenzen. De stuwkracht van de nationaal-socialistische revolutie is, overal waar zij zich in haar zuiveren vorm openbaarde, de nieuwe Germaansche mensch geweest, die niet meer leeft uit staatsche, maar uit de rassische vaderlandsgedachte. Men kan dan ook waarnemen, dat daar, waar men deze revolutie in de eerste plaats wil zien als een binnenlandsch-politiek gebeuren, als een overdracht der zetels, in het gunstigste geval gepaard gaand met een hervorming der staatspolitieke constructies, van een eigenlijke revolutie geen sprake is. Revolutie veronderstelt bij de revolutionneerenden een allesbeheerschende, dragende en drijvende gedachte, een idee. De idee van deze revolutie is die van het bloed. Wij kunnen revolutie maken, revolutionnair zijn, omdat in ons spreekt de stem van het ontwaakte Germanenbloed: de stem der vaderen. Het is die stem, die ons zegt, dat alles, wat eenmaal hoogste gemeenschapsbinding scheen te zijn, wegvalt binnen de werkelijkheid dezer eenig-mogelijke verbondenheid: Germanje.

Waar de waarde van het bloed wordt miskend of slechts onwillig wordt toegegeven, daar mist de revolutie haar innerlijke kracht, haar bezieling, haar laaienden gloed en daar bloedt zij dood. Er is binnen het raam der Germaansche bloedsgemeenschap geen duurzame geconstrueerde binding mogelijk, die haar individuen af zou houden van het bewustzijn, dat zij tot een grooter verband behooren. Het bloed — dat is het ras — is de grondgedachte en de leidraad voor alle politiek, die thans in Germaansche landen wordt bedreven. Wij kunnen niet dulden, dat men het alpha en het omega der nieuwe wereldbeschouwing geweld aandoet ten behoeve van een kleinzielige politiek, die draait om belangen, welke niet die van een volk zijn, laat staan, dat zij wezenlijk kan bijdragen tot de verheffing van het Germanendom als geheel. Wij kunnen dat nimmer dulden, onverschillig of de saboteurs buiten onze rijen staan dan wel zich met het predicaat nationaal-socialistisch sieren.

Wij schrijven deze regels maar niet voor de vaak, doch omdat wij ons bewust zijn, dat de machten, die het Germanendom verdeeld en gespleten willen houden, brutaler dan ooit hun verraderlijk spel spelen. Met allerlei schoone leuzen en met slinksche jezuïetische methoden trachten zij het oude systeem van staatjes en potentaatjes voort te zetten. Doch de tijd der kleinstaterij is voorbij. Vóór ons ligt slechts één doel: de verwezenlijking van de Rijksidee, welke ook Nederland de eenigste ke ook Nederland de eenig grootsche toekomstmogelijkheid biedt.

Geschiedenis-vervalschende ATTENTISTEN

ONDER attentisme verstaan wij de afwachtende houding, die de „echte" Nederlanders, de verwoede anti's van de voormalige Unie en de zooveel sluwer, maar ook gevaarlijker, huichelende ex-Nationaalfronters aannemen t.a.v. het nationaal-socialisme. Deze houding komt in de praktijk neer op een actief of een passief tegenwerken van den nieuwen geest, op een vertragen dus van het streven naar de nechtst mogelijke innerlijke en uiterlijke binding der Germaansche volken in Europa, op een anti-kultureele, anti-volksche, pro-angelsaksische houding. Deze houding van hen, die momenteel nog zooveel invloed en macht in bestuurszaken en meer nog op het gebied van de uitvoering der nieuwe besluiten hebben, is daarom gevaarlijk-onnederlandsch, omdat het eenige heil van ons land juist ligt in een innige toenadering tot Duitschland, in de nauwste samenwerking met het Duitsche volk. Willen wij een billijke plaats in de toekomstige volkerengemeenschap krijgen, dan zullen wij ons deze door onze **daadwerkelijke houding waardig moeten betoonen. Zoolang het na**tionaal-socialistische Duitsche broedervolk ons met argwaan moet betrachten, voor onze mentaliteit op zijn hoede moet zijn, zal het ons als bezet gebied, als overwonnen vijand moeten beschouwen. Al is dat, gezien de Duitsche grootmoedigheid, nog geen onderdrukking en slavernij, erger is het, dat deze vermeende „trouw" op verlies van die rechten neerkomt, die wij zouden kunnen bezitten, als wij verstandiger waren en de teekenen des tijds beter begrepen. Het is daarom van het grootste belang, dat wij deze attentisten als onze grootste vijanden, als de werkelijke volksverraders gaan beschouwen.

Tegenover deze fanatieke anti's, deze alleen-maar-Nederlandsch-voelenden, die echter meer anti-Duitsch dan anti-Engelsch in hun hart zijn, en tegenover een bepaald soort „nationaalsocialisten", die niet nalaten in het geniep tegen de Duitschers te hetzen en te verklaren, dat zij liever met een anti te doen hebben dan met „zoo'n hielenlikker van de Moffen" stellen wij de leus: *wie nu niet vóór mij is, is straks tegen mij*, omdat het „vóór" van straks niet meer erkend kan worden.

Attentisten zijn geen anti-nationaalsocialisten, o neen! Allen liggen echter gelijkelijk op den loer om het nationaal-socialisme den doodelijken slag toe te brengen, zoodra Roosevelt-Stalin-Churchill de gunstige gelegenheid mochten scheppen. De attentisten bij het onderwijs zijn natuurlijk óók geen anti-nationaalsocialisten. Zij vreezen te zeer voor hun baantje om dat te durven erkennen. Maar wel sloven deze opvoeders, deze opvoedkundigen zich uit om de geschiedenis van dit volk, die in eerste instantie een Germaansche en een Duitsche geschiedenis is, te verkrachten. Zij vergeten daarbij, dat zij een der grondbeginselen van de opvoedkunde met voeten treden: dat wie zijn neus schendt, zijn aangezicht schendt, en dat men zijn eigen nest niet moet bevuilen, in casu zijn eigen voorouders niet verguizen.

De lezer moet vooraf weten, dat de Bond van Leerkrachten bij het Nijverheidsonderwijs voor meisjes — één der slootentalrijke bonden in dit bonden- en bonzenland — een heusche „paedagogische afdeeling" heeft. Op 11 April 1942 heeft daarvoor Mevr. J. L. Nieuwenhuis—Van Loon een lezing gehouden over leven en werken van vrouwen en meisjes in vroeger eeuwen. Volgens deze hooggeleerde dame had in den voorchristelijken tijd de vrouw slechts plichten, geen rechten. De Germaansche vrouw bezat geen enkel recht! O die barbaarsche mannen-maatschappij! Daar kwam des Evangelies blijde boodschap en verklaarde haar gelijkberechtigd met den man! De doorwerking nu **van dat Christendom zou de vrouw uit haar menschonteerend bestaan** van werkpaard of os voor den ploeg, dat zij in den tijd der hoorigheid leidde, **opgeheven hebben!! Had men van den anderen kant het oude Germanendom laten doorwerken, dan zou der vrouw en heel Europa een massa ellende bespaard zijn gebleven.**

De Germanen kenden niet den Christus, maar wel den Chrestos, den Innerlijk-Lichte, want zij zochten het Licht. De N.V. Leurder & Co. heeft uit den Chrestos den Christus gemaakt, wien allerlei gezegden in den mond gelegd worden, welke bovendien op alle mogelijke wijzen geëxpliceerd worden, precies zooals 't in de kraam van de N.V. Leurder & Co., in politiek-kerkelijke koopwaar, te pas komt.

Tacitus, die het oudgermaansche leven door en door kende, had er het meeste respect voor. Hij verhaalt ons niets over een z.g. slavernij der vrouw, wel zegt hij veelzeggend, dat de vrouw voor elken Germaan de heilige getuige zijner daden is. Heilig, en dan een verdrukte slavin? Men kan mij veel wijsmaken, niet dat! Ook zegt hij, dat de vrouwen in onbevlekte kuischheid leefden. Gaf zij haar kuischheid prijs, dan kende men geen medelijden met haar. Hij schrijft echter ook in zijn beroemde Germania, dat echtbreuk, ondanks de zeer talrijke bevolking, zeer zelden voorkwam. Wij moderne menschen hebben allerminst reden om recht en moraal der Germanen, waaraan wij ons behooren te spiegelen juist te veroordeelen!

Wij twijfelen eraan of paedagogische voorlichters als deze mevrouw wel onwetend handelen. In elk geval doen zij het dan in zeer schuldige onwetendheid. Prof. Jan de Vries' De Germanen zij hun in elk geval ter lezing aanbevolen. Dat zullen zij echter niet lezen, dat is immers maar pro-Duitsch gedaas! Natuurlijk vergeet mevrouwtje te vertellen, onder veel meer, dat de roomsche priester door zijn biechtmacht en biechtgeheim de vrouw, de invloedrijke vrouw, heeft beïnvloed en ook beheerscht en door die biecht altijd veel onvrede en tweespalt in de huisgezinnen heeft gebracht. Op dat punt van verzwijgzaamheid is mevrouw echter te verontschuldigen: zij hoeft niet te leeraren wat iedereen, ook de achterlijkste heidebewoner, altijd wel heeft geweten!

Niet alleen worden door deze christelijke volkskultuurverraders de lezing, het referaat, de leeraarskamer, de klas, maar ook het klasseboek zelf, met name het geschiedenisboek, op de meest infame wijze misbruikt om de „duivelsche" nieuwe **leer te verengel(sch)en. In het op katholieke scholen veelgebruikte** schoolboekje van Kleyntjes wordt nog altijd gesproken van de groote verdienste van Colijn, van de neutraliteitsschending van België door Duitschland in 1914 (sic!), van den schandelijken Duitschen duikbootenoorlog toentertijd. Engeland was echter zoo goed, na veel plagerijen, een klein Nederlandsch smaldeel van vier regeeringsschepen naar Indië door te laten, in 1918! Het is ongelooflijk, ook in zijn stomheid, maar het staat zoo in dat prulboekje! Natuurlijk staat er niet, dat Engeland zijn wereldrijk bij elkaar roofde, dat het ons gelijk zooveel anderen klein maakte door duivelschen toeleg, dat hem de schuld aan den krijg van 1914 treft en mede de schuld aan dezen oorlog. Zulke boekjes leveren het sprekend bewijs, op elke bladzijde, dat de heele geschiedenis door den bekenden gelen roomschen bril wordt bekeken, waardoor het roomsche als goud gaat schitteren, het niet-roomsche, speciaal het germaansche, er goor en vuil gaat uitzien. Een dezer boekjes, een z.g. Algemeen Geschiedenisboekje, bevat een portret van Hitler, dat meer een caricatuur dan een behoorlijk portret is. Is het nu nog noodig, dat ik meer uit dezen verraderlijken rommel opdiep? Is hij niet te vuil ook?

De Augiasstal van het onderwijs moet nu eindelijk eens gereinigd worden. Geestelijke volksverraders moeten tegen een geestelijken muur geplaatst worden, moeten kultureel niet gedoodverfd, maar gedood worden. Hier geen zachte heelmeesters met den nasleep van vuile wonden!

SCHIMMEN UIT HET VERLEDEN

„Mijne heeren, het welzijn van het Nederlandsche volk ligt in de beste handen", zoo sprak Z.K.H. op de persconferentie. „Alles zal goed gaan!"

Maar toen wisten de journalisten nog niet wat hij bedoelde...

Waarom Van Kleffens en Welter op den morgen van den 10den Mei eerst plat op het strand gingen liggen en daarna door de Noordzee wandelden

VI.

PRINSES JULIANA had haar man weggevoerd uit den heldenroes, dien hij voor het Huis ten Bosch had uitgeleefd met zijn mitrailleurs. Immers, de Koningin had opgebeld en den wensch te kennen gegeven, dat het paar naar het paleis Noordeinde zou komen. Nu zaten zij gedrieën aan tafel in de kleine eetkamer, die zoo zonderling was aangekleed. Boven hun hoofden het protserige plafond, half oud-Duitsch, half Renaissance, tegenover hen de open haard en de reusachtige kast, rondom de drukke, nochtans leelijk bewerkte meubelen en de vele, disharmonieerende tafeltjes. De wanden rondom waren van lichtgekleurde tegels. Het geheel maakte een zeer smakeloozen en weinig koninklijken indruk.

Het eenige venster in dit vertrek was, ofschoon het prachtig zomersch weer was, gesloten. De Koningin had daartoe zoojuist bevel gegeven. Voor het paleis stond n.l. een groote volksmenigte, zooals er trouwens den geheelen dag reeds gestaan had, die onderling druk de gebeurtenissen besprak en hoopte zoo nu en dan een glimp te kunnen opvangen van wat er omging in het paleis. Het geroezemoes van de stemmen der massa drong door tot in de eetkamer en stoorde de Koningin. Daarom had zij bevel gegeven het venster te sluiten.

Doch ondertusschen werd het steeds broeiender in het kleine vertrek. 't Leek, alsof een onweer kwam opzetten. De schemering viel snel in.

De Koningin at haastig en nerveus. Het was duidelijk, dat er weer iets belangrijks was gebeurd, maar ofschoon Prinses Juliana er dikwijls naar streefde haar moeder in haar zorgen te benaderen, waagde zij het niet ditmaal om inlichtingen te vragen.

De jonge man scheen niets te merken. Hij zat stil, een weinig schuw naar het scheen, op zijn stoel en keek voor zich. Dat was zijn gewone houding, wanneer zijn schoonmoeder hem te dineeren had bevolen. Hij verafschuwde het, in dit kleine en benauwde vertrek, waar de vrouwen zich wel thuis schenen te voelen, te eten — ook al vanwege de plaats, die hem was toegewezen.

De eerste maal had hij er anders over gedacht. Tegenover hem stond de groote kast met de kogelronde pooten, en al was aan het ding zelf niet veel bijzonders, het bleek aldra, dat erbóven, bijna tegen het plafond aan, een aardige verrassing hing. Het was een meisjesnaakt van Roland Koning, een der weinige werkelijk goede schilderstukken in de bonte verzameling van het paleis. Misschien hing het daarom ook wel zoo onmogelijk hoog, geperst tusschen een kast en de zoldering. Het mocht trouwens een wonder heeten, dat Koningin Wilhelmina, gezien haar bekrompen opvattingen, dit doek, dat een wilde, jonge levensvreugde uitstraalde, überhaupt nog duldde.

Toen hij voor het eerst op dien stoel zat, had hij met verbazing naar het schilderij gekeken, maar het had hem goed gedaan het te zien. Ofschoon de Prins in zijn Parijsche periode het leven terdege van alle zijden had leeren kennen, en daar wel méér gezien had dan dit eene doek, was hij er door getroffen, omdat het zoo geheel uit den toon viel van de dufheid en verdorring, die in het paleis heerschte. De Koningin had wel gemerkt, hoe bekoord hij was door de stralende zinnelijkheid van het stuk en zij had hem gevraagd:

„Dat is een schilderij naar je hart, nietwaar?"

Zij had moeite gedaan in haar toon iets onschuldig-plagends te leggen, maar het was haar mislukt. En de jonge man had niets anders gezien dan de stekende oogen en niets anders gehoord dan de scherpe stem. Hij was vuurrood geworden, maar had zichzelf tegelijk vervloekt, omdat hij zoo weinig mannelijkheid tegenover deze puriteinsche boosaardigheid had weten te stellen. Doch hij was een berustende natuur en sinds dien avond hadden zijn blikken het doek gemeden.

De Koningin had zorgen. De verbinding met Londen ondervond ernstige moeilijkheden. Van Kleffens en Welter waren vertrokken om Engelsche hulp te halen maar er scheen een kink in den kabel te zijn gekomen.

Toen het maal teneinde was, stond de Koningin op en verzocht haar dochter mee te gaan in haar werkkamer.

De Prins zuchtte. Vervolgens strekte hij zijn beenen, leunde achterover in zijn stoel en liet met welgevallen zijn blikken rusten op het naaktschilderij. Eerst was hij een weinig gepiqueerd geweest, dat op zijn tegenwoordigheid voor het bespreken van belangrijke politieke vraagstukken kennelijk geen prijs werd gesteld. Maar hij had zich er reeds weer over heen gezet. Zijn tijd zou nog wel eens komen....

Hij overwoog, waar hij dezen zomer zijn vacantie zou doorbrengen. Er lag een uitnoodiging van een Amerikaanschen aluminiumfabrikant om naar Le Touquet te komen. Maar hij zou bedanken. Hij kende dat. De Prins van Hol-

Neerlands hope? — Sommigen, vélen hebben het werkelijk gedacht. Nu weten wij beter: nieuwe waarden zijn in ons leven gekomen, nieuwe waarden óók voor ons volk. En Neerlands hope zit niet in Londen, maar strijdt met de wapens in de vuist voor de vrijheid van Germanje!

Prinses Juliana was niet populair; er werd dikwijls den spot met haar gedreven en om haar gebrek aan charme en gratie werd veel gelachen. Toch was de Prinses de eenige Oranje, die werkte, omdat zij voelde, dat zij een taak had te vervullen voor het volk. Zij was goed thuis in staatsrechtelijke theorieën; de „redevoeringen", die haar man zoo nu en dan voor de microfoon stamelde, waren door háár gemaakt. Haar wezen, haar houding en haar persoon staken schril af bij de egoïstische, schijnvrome, voorzichtige en haatdragende Wilhelmina en bij den eveneens egoïstischen, operette-achtigen bon-vivant van Biesterfeld.

land, le prince-royal des Pays-Bas, een aardige attractie voor een Amerikaanschen magnaat. Een uiterst geschikt trekmiddel voor feesten en partijen. Neen, het liefst zou hij naar Monte Carlo gaan. Hij hield van spelen. Niet op de wijze, zooals echte spelers dat doen, die met een onbuigbaren trots het geluk uitdagen, maar omdat het goedkoope spanning en sensatie bood. Daar had hij, ondanks alles, meer dan ooit behoefte aan....

Een lakei trad binnen: De heeren van de pers wachtten in de hall.

Aha! Met de pers kon hij goed overweg. Hij kende de macht van de pers. En hij wist ze te gebruiken ook, zoo noodig.

Hij overlegde wat te doen. Eigenlijk had de Koningin hem verboden zelfstandig informaties te verstrekken. Maar de verleiding was groot. Pers — dat is reclame. En reclame had hij noodig.

Waar zou hij ze ontvangen? Hij peinsde en besloot de groote eetzaal te gebruiken. Daar stond een lange tafel met stoelen eromheen, daar kon iets opgediend worden en — men was er tamelijk veilig voor de oude vrouw. Aldus gaf hij zijn orders. Nog vijf minuten wachten, — ziezoo, naar binnen.

Terwijl hij binnentrad viel het hem weer op, wat hem van stonde af aan gefrappeerd had in Holland: het groote aantal joden in de pers. Eerlijk gezegd had hij een hekel aan joden. Dat was nog een laatste restje van het rasbewustzijn en de mannelijkheid, die zelfs bij hem in zijn Duitsche jaren waren opgewekt. Maar zij hadden ook iets, dat hij kon waardeeren. De wijze, waarop zij hem met Koninklijke Hoogheid aanspraken, beviel hem uitermate en was boven iedere kritiek verheven. Onlangs had er zelfs een gesproken van Majesteit. Maar die was ook nog niet zoo lang geleden uit het Oosten gekomen.

Veel tijd om al deze dingen te overwegen had Z.K.H. niet. Want geheel tegen zijn verwachting in vlogen de heeren van de pers, zoodra hij met zijn besten, glimlach op hen toetrad, op hem af en stortten een stroom van vragen over hem uit:

„Zijn er reeds Engelsche en Fransche troepen in het land of in België?"

„Is de dader van den aanslag van vanmorgen al gevat?"

„Was hij een broer van Himmler?"

„Is het lijk te bezichtigen?"

„Gaat u naar het front en zoo ja, waarheen?"

De jonge man keek versuft om zich heen. Al zijn enthousiasme was opeens verdwenen. Hij kreeg het zelfs benauwd. De verbinding van oorlog en front met zijn persoon was hem onaangenaam. En dan dat gevraag over den „aanslag". Zou hij het verhaal, dat hij bedacht had, vertellen? Wat tenslotte eenmaal gedrukt staat, blijft gedrukt en werkt wel voort. Maar neen, de kranten zouden misschien ook informeeren bij de politie en de militaire instanties. Neen, dan maar niets zeggen. Jammer.

Hij plooide daarom ten laatste zijn gezicht in een geheimzinnig lachje en verklaarde, stamelend en zoekend naar de juiste woorden, hetgeen echter slechts imponeerend werkte, dat de heeren dienden te begrijpen, dat hij in een zóó kritieke situatie als op dit oogenblik niets kon en mocht zeggen. Slechts één ding kon hij verklaren:

„Het welzijn van den staat en van het Nederlandsche volk, mijne heeren, ligt in de beste handen. Alles zal goed gaan!"

De heeren van de pers waren kontent. En nadat zij nog eenige geheimzinnige aanduidingen met betrekking tot den aanslag gehoord hadden, aanduidingen, die alles en niets zeiden, namen ze opgewonden afscheid. De heerlijke sensatie, waarin ze sinds korten tijd leefden, had hen te pakken. Zelfs had geen hunner eraan gedacht den prins met Zijne Koninklijke Hoogheid aan te spreken. En de witte anjer, dien zij droegen, was er maar een schraal surrogaat voor.

Onzeker en een beetje uit zijn humeur bleef de jonge man achter. Hij voelde zich plotseling terneergeslagen, zooals steeds na een uitbarsting van geestdrift. Als z'n schoonmoeder van deze nieuwe onderneming hoorde, zouden de gevolgen niet mis zijn! Hij had toch werkelijk een moeilijk leven. Dat vervloekte St. Moritz ook! Misschien was het toch beter geweest, als hij zich wat meer moeite gegeven had bij de reedersweduwe uit Le Havre. Toén had hij het aanbod van prins-gemaal geweldig gevonden, nú lokte hem de zee meer aan....

Wees gerust, Koninklijke Hoogheid, weldra zult ge aan boord zijn.

MAAR voorloopig zijn anderen voorgegaan! Van Kleffens heeft dien morgen vroeg zijn Koningin opgebeld en kort en bondig medegedeeld, dat hij naar Londen gaat. Met Welter. En nu razen zij in hun Packard door de duinen. Totdat het niet verder gaat. Dan stappen zij uit en sjokken moeizaam door het duinzand naar het strand, waar een vliegtuig wacht. Als zij bezig zijn de situatie op te nemen, klinkt plotseling een snel sterker wordend brullen uit de lucht en vlak over de duinen schiet als een reusachtige vogel een Duitsch verkenningsvliegtuig. Het is niet noodig, dat de dienstdoende officier brult: „Liggen!" Van Kleffens en Welter liggen reeds in het zand, hun gezicht tegen de aarde gedrukt.

Aan het hoofd van den troep! — In volledig krijgsgewaad rijdt hier de held van Biesterfeld, de kapitein-ritmeester-luitenant ter zee 1e klasse, thans „generaal en admiraal" Prins Bernhard. Velen beseffen heden, ofschoon slechts twee jaren zijn verloopen sinds de Mei-débâcle, hoe hopeloos belachelijk alles was, wat de operetteprins in ons land ten beste gaf. En het wordt ons duidelijk, dat deze beelden tot een verleden behooren, dat onherroepelijk is ondergegaan in den heksenketel van het wereldgebeuren — een verleden, dat nooit meer terug komt.

Het vliegtuig keert boven zee terug. Dan raast het opnieuw over het Nederlandsche watervliegtuig en laat zijn machinegeweer erop spelen. Nog tweemaal herhaalt zich de aanval. Dan wordt alles weer rustig. Met vertrokken gezichten, duizelig en onder het zand staan de ministers der Koninklijke Nederlandsche Regeering op.

Van Kleffens, die licht bloedt, omdat hij met zijn gezicht op een bosje helmgras is gevallen, begint te schelden:

„Die gemeene moordenaars. Op weerlooze menschen te schieten! Die Hitlerbandieten!"

Maar niemand antwoordt.

De oorlog, die deze beide helden mede over Nederland hebben gebracht, heeft even speelsch met zijn vinger naar hen gewezen. Maar reeds staan zij te sidderen op hun beenen. Als zij eens zouden moeten verdragen, wat de jongens aan het front op dit oogenblik meemaken!

Met moeite sleepen de ministers hun bagage naar het vliegtuig. De officier monstert het groote aantal koffers en zegt dan:

„U hebt veel bagage, heeren. U bent toch niet van plan een reis om de wereld te gaan maken?"

Van Kleffens stuift op:

„Dat gaat u niet aan, meneer! U hebt als militair de opdracht gekregen om naar Londen te vliegen. Wees zoo goed die opdracht uit te voeren. U schijnt te vergeten, wien u voor hebt!"

De officier lacht minzaam:

„Geenszins. Zelden was me dat duidelijker dan op dit oogenblik. Maar u hebt gelijk: ik ben soldaat en moet mijn plicht vervullen. Al zou ik wel wenschen juist nú geen soldaat te zijn...."

Hij brak af en noodigde de ministers zwijgend uit in te stappen. Doch nauwelijks zaten de heeren en was de bagage aan boord gebracht of een jongere officier begon alles weer naar buiten te dragen.

„Wel ver...."

„Windt u niet op, heeren, u zult ook meemoeten. Alle balast moet eruit! Wilt u zoo goed zijn ook uit te stappen? De drijvers van het vliegtuig zijn in het zand vastgeraakt."

Kregelig, maar zonder tegenspraak stapten de ministers weer uit. Op het strand konden zij toezien, hoe de piloot er, na enkele vergeefsche pogingen, in slaagde de machine vlot te brengen. Dertig meter verder in zee bleef zij liggen.

Zoo de heeren ministers nog op een wonder gehoopt hadden, bleef het uit. Met hun koffers in de hand moesten zij door het water waden en zich aan boord hijschen.

„Jammer, dat zooiets niet op de film komt," zei een der monteurs met onverholen spot. Zijn kameraad lachte, maar de officier, die het hoorde, antwoordde ernstig:

„Wees maar blij, dat het n i e t op de film komt."

Hij verdween in het vliegtuig. De beide anderen hielpen zwijgend hun ministers binnen boord. Tenslotte waren het leiders, die het volk zich gekozen had....

Toen de motoren opnieuw ronkten, de drijvers voortschoven over het water en het vliegtuig zich tenslotte losmaakte van het natte element, sprak Van Kleffens met een zucht van verlichting:

„Zoo — daar zijn we geloof ik goed afgekomen."

Het was ongeveer op dit oogenblik, dat alom de eersten vielen, aan beide zijden....

Wie de Koningin kende, wist, dat haar wezen totaal tegengesteld was aan den uiterlijken schijn, dien het volk zag. Slechts in één ding was zij zichzelf: in het schilderen, en wel zóózeer, dat zij het nog niet kon laten, toen Neerlands soldaten aan de fronten streden: een hartelooze, koude vrouw......

Na het uitbreken der vijandelijkheden was de Koninklijke Familie naar Huis ten Bosch vertrokken, maar de Raad van kamerheeren had uitgemaakt, dat Noordeinde toch veiliger was, want Ten Bosch bood een unieke gelegenheid voor parachutisten om de Koningin etc. te ontvoeren. Dus werd er weer verhuisd. De Koningin bracht den tijd zoek met het regelen van haar geldzaken. Zij moest daarbij tot haar misnoegen vaststellen, dat zij lang niet zooveel geld kon opnemen, als ze wel wenschte. Daardoor kon zij niet terstond naar Engeland vertrekken.

Prinses Juliana vond haar moeder op den eersten Pinksterdag bezig met het pakken van enkele kleine tasschen en koffertjes. Rondom in het vertrek stonden tal van groote kisten en koffers.

„Je hebt me laten roepen?"

„Ja. Ik moet ernstig met je spreken."

„Wat ben je van plan?" vroeg de Prinses.

„Ik blijf," antwoordde de Koningin.

„Wát.... je stuurt ons weg en wilt zelf blijven?" Prinses Juliana dacht haar ooren niet te gelooven. Zij kende maar al te goed de plannen en inzichten der Koningin. Waarom dan nu ineens deze heldhaftige pose? Daar was iets niet in den haak. Ingespannen dacht de Prinses na. Het stond vast, dat de gedragingen der Koningin door Engeland bepaald werden. Het ging om een som van 25 millioen, zoo al niet meer.

Maar Wilhelmina beweerde, dat zij wilde blijven.

Talrijke veronderstellingen gingen de Prinses door het hoofd. Maar de eenige verklaring, die voor de hand lag, kwam niet bij haar op. De Koningin wachtte nog op een pakket aandeelen der „British Tobacco" ter waarde van 40.000 gulden. Beelaerts van Blokland had haar zooeven telefonisch medegedeeld, dat het geld eerst Maandagmorgen zou kunnen worden opgenomen.

Maandagmorgen.... Zoolang moest ze nog wachten.

Moeder noch dochter spraken in dit laatste belangrijke onderhoud op Nederlandschen bodem over het welzijn van het volk. De Prinses had er wellicht aan gedacht, maar de Koningin was te zeer door eigen zaken in beslag genomen....

„Dus je vertrekt morgen. Den juisten tijd zal ik je nog zeggen," sprak H. M. tenslotte.

Juliana knikte. Ze zag er moe en afgemat uit. Zij was de eenige, die leed onder dezen toestand. De Koningin werd gedragen door een fellen, maar onderdrukten haat, waaraan zij dien morgen even lucht had gegeven door haar uitroep: „Dat vervloekte Duitschland!" De Prins was weer in zijn oorlogsextase en deed de dwaaste

dingen, medelijdend gadegeslagen door zijn omgeving. Het is hier geweest, dat de uitdrukking „held van Biesterfeld" voor het eerst gebruikt werd....

NAARMATE de toestand slechter werd en de opgeschroefde legerberichten van het Algemeen Hoofdkwartier sterker van de waarheid afweken, nam de spanning in het Paleis toe. Zij werd gedeeltelijk ontladen toen in den middag van den 13den Mei de Prinses en de Prins met de kinderen in een gesloten transportauto van de Nederlandsche Bank naar IJmuiden reden. Slechts een paar koffers met de eerst-noodige behoeften namen zij mee. Aan baar hadden zij de paar duizend gulden, die zij enkele dagen geleden toevallig hadden opgenomen, bij zich. Mariniers, het eenige wapen, dat onder deze omstandigheden betrouwbaar was, reden voor en achter den gepantserden wagen. Escorte of bewaking?

Tegen den avond en na herhaald oponthoud, waarbij het de grootste moeite kostte lastige posten van den wagen te houden, werd IJmuiden bereikt. De smadelijkste episode uit het leven der Oranjes was daarmede ten einde. Noch Duitsche vliegtuigen, nòch parachutisten, nòch de vijfde colonne waren in actie gekomen...

's Nachts voeren zij met torpedojagers en O-booten uit de haven van IJmuiden. Den volgenden dag kwamen zij in Londen aan en begonnen aan den loopenden band interviews te verleenen. Ze deden lief tegen elkaar, want de Koningin had het bevolen. Op een lijst stonden de onderwerpen, waarover zij niet mochten spreken. En direct na aankomst kregen zij „in opdracht der Koningin" een nieuwe lijst van het Foreign Office.

Pinkstermaandag 's morgens te half tien op een landweg in de nabijheid van Den Haag. Een kapitein der militaire politie staat tegenover een wachtmeester van het tweede eskadron der gemotoriseerde cavalerie, die zooeven met de pantserauto nr. 23 is voorgereden. „Ja, mijn waarde" zegt de kapitein en speelt achteloos met een rijzweep — dit belangrijke wapen der gemotoriseerde troepen — „ik begrijp, dat je mij moeilijk kunt volgen. Maar dit zijn de feiten. De koningin wil vluchten. Vanmorgen om twintig minuten minuten over zeven heb ik mijn menschen met een vrachtauto naar het paleis gezonden. Zij hebben uit de vertrekken van de koningin een aantal kisten en koffers in een Cadillac geladen, die al voorstond. Een uur geleden hebben ze zich weer bij mij gemeld. Ze zeiden, dat het personeel van Noordeinde het erover eens was, dat de koningin in strijd met haar eed het land wilde verlaten. Zelfs meenden mijn mannen te weten, dat de kisten 32 millioen gulden aan goud bevatten, maar dat zijn tenslotte maar vermoedens. Feit is, dat de koningin een half uur geleden getracht heeft het paleis te verlaten. Een der kamerheeren versperde haar den weg en riep dat het het einde van het Huis van Oranje en de ineenstorting van de Nederlandsche zelfstandigheid zou beteekenen, wanneer de koningin deserteerde. Dat „deserteerde" moet hij woordelijk gezegd hebben. Toen de koningin in de auto stapte, is deze man weer opgedoken en heeft op haar geschoten, maar haar niet geraakt, want hij werd door de paleiswacht overweldigd. Bij het gevecht, dat ontstond, is hij gedood. Zijn naam is Van Nispen tot Sevenaer."

De kapitein breekt af. Om den hoek van den weg is een stoet van donkerblauwe limousines verschenen. De raampjes zijn alle gesloten.

De kapitein wendt zich weer tot den wachtmeester: „Doel Hoek van Holland. Onderweg nergens stoppen. U gaat voorop, dan komen twee van mijn wagens, daarna twee personenwagens en tenslotte de rest van mijn colonne. Nog iets te vragen?"

De wachtmeester schudt zwijgend het hoofd en herhaalt dan de bevelen. Daarna voegt hij zich bij zijn mannen op de pantserauto en de colonne zet zich in beweging.

Zonder oponthoud wordt naar Hoek van Holland gereden. Daar gaat de kapitein in zijn open wagen voorop rijden. Bij den aanlegsteiger van de Harwichbooten houden de wagens stil. Dan gebeurt het. Op het moment dat van twee aan de pier liggende Engelsche torpedojagers de eerste de haven binnenvaart en driemaal triomfantelijk zijn sirene laat huilen, op dat moment openen zich als op commando de portieren der auto's. Tientallen menschen staan plotseling op den zoojuist nog leegen wal. De wachtmeester herkent den vice-president van den Raad van State, Jhr. Beelaerts van Blokland, den directeur van het kabinet Goudriaan en den minister van Justitie, Gerbrandy. De Koningin is niet te zien. Reeds wil hij verlicht herademen, als hij plotseling een gestalte ontwaart, die ijlings, maar met den bekenden gang, naar de valreep van den Britschen torpedojager snelt. De gestalte is gehuld in een militairen officiersmantel en draagt een helm. Maar ondanks deze vermomming herkent de wachtmeester de koningin der Nederlanden, die op het punt staat het volk in den steek te laten.

Het gevolg van Hare Majesteit haast zich eveneens aan boord te gaan. Ook zij bergen het veege lijf. De wachtmeester van het koninklijk Nederlandsche leger kan de gebeurtenissen nauwelijks omvatten. Het duizelt hem. Het is hem als stort een wereld ineen, als wordt hem alles, wat nog waarde had in zijn soldatenleven met één slag ontnomen. De Engelsche sirenes huilen opnieuw. Torpedojagers verdwijnen in flarden van rook en nevel. En zooals zoo vele soldaten den volgenden dag in heel dat Nederlandsche leger, dat met den moed der wanhoop vier dagen had gevochten, omdat het streed in het geloof aan de onverbrekelijke verbondenheid van Nederland en Oranje, de wapens neersmeten en vloekten of huilden van woede, zoo staat deze wachtmeester op den morgen van den tweeden Pinksterdag 1940 op de kade van Hoek van Holland en snikt. Hij huilt als een kind, totdat één van zijn soldaten zich bij hem meldt en stamelt:

„Wachtmeester.... zoojuist heeft de kapitein zich doodgeschoten."

Ergens uit het grauwe waas van lucht en zee komt de doodskreet van een sirene....

Den volgenden dag vernam het Nederlandsche volk, dat zijn koningin de behagelijkheid en veiligheid van het Buckinghampalace had geprefereerd boven de lotsverbondenheid met haar volk. Velen geloofden den slag niet te zullen overleven. Het aantal personen, dat in het leger, in het bestuursapparaat, in de koninklijke paleizen en elders de hand aan zichzelf sloeg, bedraagt naar schatting tusschen de drie- en vierhonderd. De vrijwillige dood was voor hen de eenig mogelijke oplossing van het leven geworden.

In Londen zette ongeveer tezelfdertijd de koningin haar Engelsche waardepapieren in Amerikaansche om. Prinses Juliana en de held van Biesterfeld lieten zich interviewen door de Daily-Express, waarin men 's avonds kon lezen, dat, naar aanleiding van de uitnoodiging van President Roosevelt aan de koninklijke familie om naar Amerika te komen, een Amerikaansche Prinses Juliana en haar „stralenden jongen echtgenoot" mededeelde:

„Daar kunt U warme worstjes eten."

„O," antwoordde Prinses Juliana, „daar ben ik dol op."

Daarbij lacht ze blij en meisjesachtig.

Misdadige dwarsdrijvers

Een bijzondere medewerker schrijft ons:

Bij alle geschillen, die ons volk verdeelen, zijn wij allen het op één punt wel roerend eens en wel, dat wij spannende, misschien zelfs beslissende dagen tegemoet gaan. In meer normale tijden zouden een poging om de gemoederen wat te kalmeeren en een beroep op het gezonde verstand stellig met meer of minder gunstig resultaat reeds lang zijn gedaan. Nu is de atmosfeer reeds zóó geladen, d.w.z. is de geest bij velen dermate vertroebeld en aangetast en worden de waanzinnigste duimzuigerijen en roddelpraatjes zóó kritiekloos aanvaard en in de naaste omgeving in zoo mogelijk nog fantastischer vorm met den ernst, een betere zaak waardig, als hoogst betrouwbaar nieuws verder gebracht, dat het beste middel voorloopig stellig is, de stumpers maar te laten kolderen. Voor hen is geen kruid gewassen en de juiste therapie is om hen maar rustig met hun waandenkbeelden te laten dazen, al moet natuurlijk bij excessen ingegrepen worden en wel heel wat krachtiger dan in misplaatst vertrouwen en uit medelijden met de uit het lood geslagen geesten tot nu toe het geval is.

Symptomatisch voor de geestesgesteldheid dezer dolende lieden is het fraais, dat zij nu weer uit den duim gezogen hebben. Zooals men weet, zijn onze beroepsofficieren, uit wier midden zoovelen bewezen hebben niet eens te weten, wat de eer van een officier gebiedt en die hun eed om zich behoorlijk te gedragen met misdadige trouweloosheid verbraken en daarmede de eer van onze weermacht bezoedelden, geëxpediëerd naar de plaats, waar zij zonder het ongekend grootmoedige gebaar van den Führer sedert de Meidagen van 1940, dus nu meer dan twee jaar, vertoefd zouden hebben. Welnu, zoo zegt men thans, dit corps zou in het geheel niets tegen Duitschland in den zin gehad hebben. Het zou rustig hebben gewacht, totdat het Duitsche leger zijn vanzelfsprekende nederlaag zou hebben geleden en op de vlucht geslagen zou zijn.

Daar zit iets in, vooral in dat optreden na het verdwijnen van het Duitsche leger. Die vier Meidagen zijn toch blijkbaar niet geheel vergeten. De heeren zouden dan zorgen voor de noodige orde. Een soort anti-bijltjes-politie-brigade dus. Maar dat zou dan weer volkomen in strijd zijn met de wenschen der emigrantenregeering, die blijkens den Oranjezender den bijltjesdag, als het Purimfeest der beminde Nederlandsche joden, als eerste daad der nieuwe Nederlandsche democratische monarchie uitdrukkelijk eischen. Of zouden zij misschien, als menschen van het vak, de leiding op zich hebben willen nemen bij die massale moordpartij om aan te toonen, dat onder omstandigheden de Nederlandsche officier wel degelijk de wapenen weet te hanteeren?

Hoe het zij, wanneer de anti's ons officierencorps niet al te zeer willen blameeren, dan zullen zij iets beters moeten bedenken.

Het tweede en wat lustiger geval mag onzen lezers evenmin onthouden worden. Dit betreft de vlucht van onze Koningin. Dat was heelemaal geen vlucht. Het zit n.l. zóó: Een Duitsche generaal zou de Koningin opgelicht, d.w.z. geschaakt, d.w.z. overmeesterd, d.w.z. ontvoerd hebben willen hebben. Dat zou me wat geweest zijn! En om die ramp voor ons volk af te wenden, hebben toen de Koningin met haar duiten, en de Prinses, en de kleinkinderen, en de held van Biesterfeld, resp. Zeeland, resp. Ned.-Oost-Indië, misgaders de hofhouding en de regeering 'm stiekum gesmeerd.

Maar het gekke is, dat ons geheele Haagsche garnizoen en de officieren van den Staf uit het Hotel Paulez en de Haagsche politie en de Haagsche burgerij dien eenen Duitschen generaal niet in bedwang hebben kunnen houden. En wat gek, dat die malle Dr. van Loon al een week tevoren zijn landgoed ter beschikking had gesteld. Of liep toen reeds die nare Duitsche generaal met zijn verschrikkelijke plannen voor het Paleis Noordeinde te gluren? Misschien was hij wel vermomd als postbode of als non?

En als men dan wijst op het aanbod van Van Loon met het antwoord van Prinses Juliana en alle bewijzen brengt, die onomstootelijk vaststellen, dat de vlucht reeds lang tevoren was voorbereid, dan believen de roddelaars het niet te gelooven vanwege dien Duitschen generaal, die plotseling na twee jaar uit den duim gezogen is.

Wij zullen goed doen de memoires van dien generaal maar af te wachten en inmiddels de anti's rustig te laten kolderen. Het zijn onnoozelen, die ook eens gewichtig willen doen. Met hetzelfde inzicht en dezelfde kennis van zaken zullen zij — behalve dan degenen, die zich met alle geweld blijvend willen uitschakelen — op een goed moment verklaren, dat zij eigenlijk nooit aan die praatjes zelf echt hebben geloofd, dat zij altijd pro zouden zijn geweest, als zij alles maar hadden geweten. Geheel ongevaarlijk zijn ze niet, daar zij, door de omstandigheden min of meer uit het lood geslagen, tot een willoos instrument in de handen van veelal misdadige elementen zijn geworden. Over die misdadige dwarsdrijvers een volgend maal.

Np.

NEDERLAND VOEDT.... JUDA!

Wij wéten, dat de winter den oogst heeft vertraagd en gedeeltelijk vernietigd — wij begrijpen dat ook; wij wéten, dat ook de behoeften in oorlogstijd zeer belangrijk gestegen zijn — en wij begrijpen dat ook; maar ofschoon wij het weten, zullen wij n o o i t begrijpen, waarom de jood, die overal in de stad de beste groenten in de arische winkels koopt, die het eerst bij tuinders, kweekers en boeren de frissche groente wegsleept en die nog zooveel uit den zwarten handel trekt, óók op de veiling karrevrachten vol krijgt toegewezen!

BINNENLAND

EEN DORP IN ROUW

NOODLOTTIG ONGEVAL TE KOMKOMMERBROEK

GEZIENE FIGUUR OM HET LEVEN GEKOMEN

Slachtoffer moet op slag dood geweest zijn

Bestuurder treft geen schuld

VERSLAGENHEID ALOM

(Van onzen reizenden verslaggever Daaf Duif)

KOMKOMMERBROEK, 11 Juni — Vredig ligt het aardige dorpje zich in den zomerschen zonneschijn te koesteren. Wie onbevangen in Komkommerbroek binnenrijdt, bemerkt niet terstond, dat zich hier weinige uren tevoren een drama heeft afgespeeld, dat plotseling aan een rijp en veelbelovend leven een ruw einde heeft gemaakt. Doch wie de verslagen gezichten der inheemsche bevolking ziet, wéét, dat er méér is gebeurd, dan zij vermogen uit te drukken. Kortom, er is iets vrééselijks gebeurd. Rouw en droefenis heerschen alom en wij vermogen dan ook ternauwernood onze ontroering te verbergen, als de vrouw van den kruidenierswinkel ons zegt: „Ach meneer, ze heeft ons bij haar leven allemaal zooveel gegeven, en ze had nog zooveel kunnen doen, als niet dit...."

DIEP GESCHOKT......

Zenuwachtig plukt zij aan haar schort. Het spreken valt haar zwaar. We begrijpen, wat er in haar om moet gaan en voelen diep met haar mee. Nadat we nog een en ander zonder bon gekocht hebben, verlaten we met een hart vol deernis het nederige winkeltje, een diep-geschokte vrouw achterlatend....

Vreemd, nu wij ons de smart en kommer van Komkommerbroek duidelijker realiseeren, is het, alsof de zon niet meer zoo vrooljjk schijnt als weleer....

WEENENDE KNAPEN......

Aan een kleinen jongen vragen wij den weg naar de plaats des onheils. Met trillenden vinger wijst hij naar den grooten autoweg, daar waar de eigen weg van een boerderij erop uitmondt. Dan begint hij luide te weeklagen, werpt zich ter aarde, staat weer op, rukt zich de haren uit, scheurt zijne kleederen en vertoont alle teekenen van rouw, zooals die nog heden volgens eeuwenoude gewoonte in Komkommerbroek bedreven wordt.

DE PLEK DES ONHEILS......

Geroerd tot in het merg van ons been gaan wij voort, naar de boerderij. De directeur, een eenvoudig man met een ietwat boersch gezicht, gekleed in blauwe kiel, manchester broek en klompen, doet ons open. Zijn personeel is druk in de weer. Blijkbaar vermag het smartelijk verlies den gang van het bedrijf niet te storen. Ook, neen júist bij deze eenvoudige bevolking geldt het oer-beginsel van het Nederlandsche ras, dat zaken toch altijd zaken zijn....

EEN DROEF RELAAS......

Wij kloppen den eenvoudigen man op den schouder. Het doet hem kennelijk goed. Dan begint hij te vertellen, eerst langzaam en stamelend, maar tenslotte in de volle overgave van zijn opgekropt gemoed:

„Och meneer, we waren allemaal zoo aan d'r gehecht. Ze was zoo echt goed voor ons. Steeds deed ze haar plicht, zooveel in haar vermogen lag, weer of geen weer. Natuurlijk viel het haar met zonnig weer gemakkelijker, zooals iedereen. De resultaten van haar werk waren dan ook veel beter. Ik was daarom zoo blij met het mooie weer van de laatste weken, want ze fleurde weer echt op. Ze was van den winter wel eens wat ziekelijk, misschien ook al uit gebrek aan degelijke voeding. Gisteren stond ik met de vrouw voor het raam in de mooie kamer, waar je uitkijkt op den grooten weg. Opeens zag ik iets wits loopen tusschen het groen en ik zeg nog tegen de vrouw: „Kijk, daar gaat ze". Toen, opeens, 't was zóó gebeurd, vloog er een auto om den hoek van de dorpspomp en in volle galop over den weg. En toen, meneer, hebben we 't voor onze eigen oogen zien gebeuren. Ze keek niet links, ze keek niet rechts, want och, er is hier zoo weinig groot verkeer, maar ze stak recht den weg over. De vrouwe gaf een gil en sloeg de hand veur 't heufd. Maar ik heb 't gezien, meneer: morsdood was ze, ineens. Niet eens soep konden we d'r meer van koken...."

„Maar had ze 's morgens nog een ei gelegd?" vragen wij ademloos.

„Godlof, ja, meneer," zegt de oude boer. „Tot op het laatst moet ze aan ons gedacht hebben. Het ei was nog warm, toen ik het uit het nest haalde."

(Zie verder Laatste Nieuws, pag. 9)

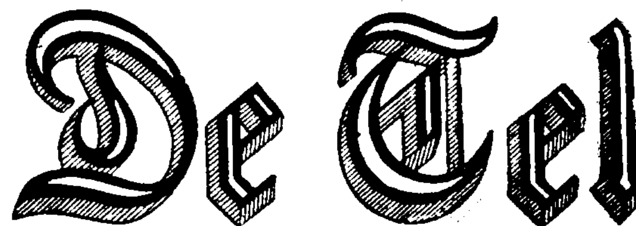
NIET WAAR

(Van onzen diplomatieken medewerker)

Naar wij van de zijde van een ingewijde vernemen, kan het gerucht, als zou een zekere groep personen bij meerderheid van stemmen besloten hebben een nieuwe politieke partij onder leiding van den aartsbisschop van Utrecht in het leven te roepen, positief worden tegengesproken. Blijkbaar, aldus onze zegsman, heeft men ons wat dietsch willen maken.

OOK NIET WAAR

Naar Ds. K. W. A. K. Zalvertroost ons medegedeelt, is ons bericht in het vorig nummer over de oprichting van een nieuw kerkgenootschap „Evangelie zonder Volk" niet geheel juist. De bedoeling, zoo zeide Ds. K. W. A. K. Z., is te komen tot de stichting van een christelijke-élite-kerk, voor inkomens boven de 10 mille. Men hoopt hierdoor het euvel der voortdurend dalende collecte-opbrengsten te bestrijden.

HET MEEST GEPREZEN GROOTE LACHBLA[...]
Uitgever: A. B. C. KOLDERT: Hoofdredacteur: G[...]

De Kinder Telefoon

Onze kleutertjes vragen en Tante Lea antwoordt:

Bram Cohen. Fijn Bram, dat Vader in het kamp in Drenthe zoo aardig bijverdient, zoo zie je dat de boer er niet alleen voor de fresjh is, maar ook voor de mezomme.

Bekkie Menist. Ja, kind het is niet prettig die ster, maar bedenk, dat het de sleutel is voor een plaats in de tram en extra snoep. Denk daaraan en de ster zal licht zijn.

Iesje Sloog. Heel aardig, die teekening Ies. Als die frotte N.S.B.-ers weg zijn, komt hij weer in de krant. Dus nog een paar weekjes geduld.

Tante Lea.

Uit het dagboek van David Cohen

4)

Ik schrok. Ik had werkelijk niet meer aan dat kwartje gedacht. Het was toch goed, dat mijn compagnon eerlijk was! Maar ik nam me vast voor, om in het vervolg het kwartje meteen af te trekken bij de afrekening 's avonds.

„En wat doen we nu morgen?" vroeg Greetje.

„Morgen neem je het dubbele mee van anders. Misschien dat we morgen 100 bosjes kunnen verkoopen. Ga nu naar huis en slaap lekker." Ze keek me even aan en scheen te aarzelen. Ik begreep haar niet en zei:

„Nou? Wat is er nog?"

Ze kleurde en zie haastig:

„O, niets!"

Ze keerde zich om en verdween.

Ik ging op mijn gemak in een portiekje zitten en rekende uit, hoe veel ik werkelijk verdiend had. Gisteren en vandaag een kwartje voor het eten maakt samen 50 cent. 25 bosjes heb ik voor me zelf verkocht, dus dat is één gulden vijf en twintig. Dan nog 88 cent voor de helft, die Greetje heeft verkocht. En tenslotte nog 37½ cent voor die 15 bosjes. Met de vijf cent extra van die dame is dat dus drie gulden en een halven cent. Dit gevoegd bij de 1.27½ van de vorige dagen leverde dus het sommetje van 4 gulden 33 cent. Dat is niet kwaad voor een paar dagen. Als mijn compagnon steeds eerlijk blijft, zal het mij niet moeilijk vallen om op den duur een aardig kapitaaltje bij elkaar te krijgen.

22 Mei.

Vanmorgen kwam Greetje met een dubbelen voorraad. Op dezelfde manier als gisteren verkochten wij die weer. Dat wil zeggen, ik verkocht ze, want mijn compagnon heeft er maar twintig verkocht. Zij had vijftig bosjes in haar mandje en ik ook. Zooals gewoonlijk had ik er honderd van gemaakt. In de Kalverstraat stond ik toevallig bij de roomsche kerk. Een paar oude dames zagen me en de een zei tot de andere:

„Hè ja, een bouquetje voor Maria!"

Ze kochten er ieder eentje en verdwenen in de kerk. Ik bleef even staan en een oogenblik later kwam weer een dame op mij af:

„Geef mij eens een mooi bouquetje voor Maria, ventje!"

Ook zij verdween in de kerk. Ik begreep er niet veel van, maar besloot om eens een proef te nemen. Iedere dame, die de kerk in wilde gaan, sprak ik aan:

„Toe dame, een bouquetje voor Maria!"

Ze keken mij getroffen aan. Het lukte waarachtig en na een paar uur was ik alles kwijt. Ik besloot eens een kijkje in die kerk te nemen en het raadsel op te lossen. Aarzelend ging ik naar binnen. Achteraan stond een groot wit beeld temidden van brandende kaarsen. Allerlei soorten menschen stonden er omheen. En aan de voeten van dat beeld lagen al mijn viooltjes. Ik begon er iets van te begrijpen. Het schenen een soort offers te zijn. Haastig ging ik de kerk uit en snelde naar den Dam. Mijn compagnon had nog dertig bosjes in haar mand.

„Geef ze mij," zei ik haastig. „Ik ben de mijne al kwijt. Die van jou kan ik misschien ook verkoopen. Blijf hier maar op me wachten." Ik ging weer terug naar de kerk en slaagde erin ook deze dertig nog te verkoopen.

Greetje begreep er niets van. Ik vroeg haar, of zij wist, wat die Roomschen met Maria bedoelden en vertelde, wat mij overkomen was.

„O," zei ze toen, „in de Meimaand brengen ze allemaal bloemen naar haar, zooals wij op den verjaardag van onze moeders doen. Nu begrijp ik, hoe jij al die bloemen kon verkoopen. Stom van me, dat ik er zelf niet aan gedacht heb."

Ik nam de gelegenheid meteen waar:

„Nu je er toch zelf over begint, vind je niet, dat het billijk is, dat ik vandaag wat meer van de winst krijg? Het is per slot van rekening m i j n idee geweest. Anders hadden we ze nooit verkocht!"

Ze was gelukkig eerlijk genoeg om dat toe te geven. Wij kwamen overeen, dat ik de laatste dertig heelemaal voor mijzelf mocht houden. Zij begon weer eerst af te rekenen. Zij had twintig bosjes verkocht, dus vijftig cent gaf ze aan mij. Ik had er officieel vijftig verkocht, dus zij kreeg 1.25. Het kwartje voor het eten hield ik er meteen af, dus gaf ik haar een gulden. Alles bij elkaar had zij vandaag dus anderhalven gulden verdiend. Zij keek er eens naar en zei:

„Wat schiet ik er eigenlijk mee op, dat jij mijn compagnon bent geworden? Ik verdien maar één kwartje meer per dag!"

Ik keek haar in stomme verbazing aan:

„Wat kunnen jullie vrouwen toch stom redeneeren! Vroeger moest je immers van die 1.25 nog dertig cent betalen aan je oom voor eten? Je hield dus vijf en negentig cent over. Vandaag heb je anderhalven gulden schoon verdiend, want dat kwartje voor het eten is er al af. Dus je hebt

...elefoon

...CHBLAD, waarin opgenomen „DE SLAAPMUTS"
...cteur: GERRIT STROOPOP, Leuterkerke (N.-H.)

BUITENLAND:

SOCIETY NEWS

Naar wij uit Oud-Testamentische bron vernemen, zal de heer M. v. Blankenstein, de bekende volksvoorlichter, peetoom worden van den a.s. telg uit het geslacht Biesterfeld. De kleine zal, in navolging van dergelijke gebruiken in het Engelsche vorstenhuis, in den wandel Moos Biesterfeld gedoopt worden. Zijn peetoom wordt genoemd als de toekomstige minister-president van het nieuwe Isronesië.

Voor onze Israëlitische lezers
met medewerking van RABBI MOZES HANGJAS

Van de Redactie: Tot onze spijt is de vorige week onder deze rubriek, verzorgd door rabbi Z. Z. Zuikerbuik, abusievelijk een gedicht met verkeerde strekking geplaatst. Rabbi Hangjas was zoo vriendelijk ons thans een degelijke bijdrage van zijn hand toe te zenden.

De jood is iemand,
die bang is voor niemand,
behalve voor een Germaan,
want die kan-ie niet aan.
Zijn ooren en zijn neus
zijn grooter dan die van een reus
en zijn muil
is een ware moordkuil.
Met zijn klauwen is de jood geweldig [gauw,
vooral als hij mezomme kan binnenhalen
(maar niet als hij het een goy moet [betalen)
Met zijn mond
verovert hij het wereldrond
en met zijn beiden
durft hij zelfs voor democratie en [christendom te strijden.
Enfin, hij is altijd het bloeddorstigste [beest
onder de menschen geweest.
Onlangs heeft hij immers voor [Radio-Londen
nog alle Duitschers en N.S.B.-ers [verslonden.
Doch nu ik mij bezin
was hij het niet, maar de Koningin.
De joden worden in een of ander land [geboren
en doen dan net of ze tot de bewoners [behooren,
maar dat is natuurlijk maar gijn,
omdat joden iets heel aparts zijn.
De jood zijn gemalin ...
is meyrouw de smouzin
en de jongelui, ofschoon zij worden [besneden,
hebben van alles onder de leden.
Orthodoxe, spek- en ghettojoden,
zijn overal thuis (voor goyim verboden).
Men ziet ze nog dikwijls in tram [of in trein,
maar zeldzamer in de woestijn.

WAT TE DOEN BIJ EEN INVASIE

Vele lezers hebben ons gevraagd, wat zij moeten doen, als de Groote Dag Der Bevrijding daar is. Te hunnen gerieve geven wij hieronder eenige beproefde adviezen:

1. Houd een bijltje, de Schrift en een portret van Stalin bij de hand. Eén van drieën zult gij ongetwijfeld noodig hebben.
2. Overtuig u altijd eerst van de gezindheid van den bevrijder, waarmede gij in contact komt; ge dient toch te weten, of hij vecht voor het Christendom dan wel voor het Bolsjewisme.
3. Vraag nooit aan een neger: „Are you a nigger?", want hij zou u terstond lynchen, resp. lunchen. Hij is immers Amerikaan.
4. Zeg steeds en overal, dat gij veel op hebt met de vrijheid, whisky en wodka. Dat is altijd raak.
5. Loop ten minste drie maal per dag de straat op, roep „Landverraders!", los een paar schoten en gooi hier en daar een ruit in. Gij geeft daarmede blijk van een vaderlandslievende en tegelijk revolutionnaire gezindheid.
6. Berg alle blinkende voorwerpen zorgvuldig op.
7. Spreek nooit van „de Duitschers", maar steeds van „Hunnen, barbaren, wilden, moordenaars", e.d.
8. Wees niet te voorbarig met het dragen van Oranje, Unie-speldjes, kruisjes, enz. Ge weet wel wat ge hebt, maar niet wat ge krijgt.

Komt ooit een ware jood rechtstreeks [op u aan,
dan is het het beste maar regelrecht [uit den weg te gaan,
doch niet straks na de invasie,
want dan krijgen ze weer allemaal [koerazie.
(Vrij naar den Gazzan).

LAATSTE NIEUWS.

(Vervolg van pag. 8)

Nadat wij den ouden boer met een zijde spek en eenige worsten, welke hij ons uit de gulheid van zijn bedroefd hart voor een prikje en zonder bon verschafte, hebben verlaten, een zegenbede op de lippen, begeven wij ons naar den dorpsveldwachter. Vriendelijk worden we in de nederige woning ontvangen, en dra hooren wij, wat deze magistraat van het droef gebeuren denkt.

„Den bestuurder treft geen schuld," zegt hij. „Hij kon dit onmogelijk voorzien. Ze liep a.h.w. met moedwil onder den auto. Ik acht zelfmoord geenszins uitgesloten."

Hoe nuchter, hoe koel zegt hij dat alles! Zou deze man geen hart hebben? Toch wel. Diep in zijn binnenste verbergt hij er een. Nu laat hij het spreken:

„Het motief, zult ge vragen? Ik vrees zwaarmoedigheid. Het leven werd haar te moeilijk den laatsten tijd. Zij kon de zorgen om het dagelijksch maïs en de pieren niet meer dragen. De dictatuur van het geweld heeft haar den nek gebroken. Nu is zij daar, waar alles overvloed is....

Met een schreiend hart namen wij afscheid van Komkommerbroek. Meer dan ooit beseften wij de noodlottige tragiek van dezen somberen tijd....

vandaag vijf en vijftig cent meer verdiend dan vroeger."

Haar gezicht klaarde op.

„Je hebt gelijk, David."

Ze bleef weer treuzelen. Ik vond, dat ze me kwijlerig aankeek.

„Zeg, David, overmorgen is het Zondag. Zouden we dan samen niet eens uit kunnen gaan?"

Ik verstijfde van schrik. Uitgaan beteekende: geld uitgeven. Van den anderen kant scheen het wicht op me verliefd te zijn. Dat kon me nog wel eens van pas komen. Maar ik hield een slag om mijn arm.

„We zullen morgen wel eens zien hoe de verdiensten zijn!"

Ze scheen een beetje teleurgesteld. Maar dat duurde niet lang. Voordat ik haar af kon weren, sloeg zij haar armen om mijn hals en gaf me een zoen. Toen liep zij beschaamd hard weg.

Ik haalde mijn schouders op en ging mijn winst uitrekenen. Eerst vijftig bosjes van mezelf, dat was twee gulden vijftig. Toen die dertig extra, dat was een gulden vijftig. Dus samen al vier gulden, waar mijn compagnon niets van wist. Toen weer die helft van vijftig, dat was een vijf en twintig plus het kwartje van het eten. Alles bij elkaar vijf en een halven gulden. Opgeteld bij het andere maakt negen gulden drie en tachtig cent. Als het zoo doorgaat, ben ik lang voor mijn verjaardag aan de vijftig gulden.

De aandachtige lezers zullen wel gemerkt hebben, dat ik ook deze pagina's veel bijgewerkt heb. Ik kon de lust daartoe niet weerstaan. Turend op die verkreukelde papieren met de korte aanteekeningen uit mijn jeugd, werden al die jeugdtafereelen weer werkelijkheid voor mij, waarin ik mij zoet vermeide.

Hebt ge er erg in gehad, lieve lezers, hoe schrander ik toen reeds was? Was het geen genialiteit om die goede roomsche zusters aan Greetje eten te laten geven en zelf mee te eten en bovendien daar nog een kwartje per dag voor te ontvangen? Ik bracht vreugde in het hart der zusters, die ontroerd waren door mijn gedrag. Ik liet hen verdiensten vergaren voor het hiernamaals. Ik bracht vreugde in het hart van Greetje, want nu kon zij iederen dag heerlijk eten. Had ik geen gelijk, toen ik in het begin beweerde, dat de deugd hier op aarde reeds vaak beloond wordt? Ik ontving iederen dag een kwartje daarvoor.

Is het u ook niet opgevallen, hoe zich toen reeds mijn bescheidenheid openbaarde? Ja waarlijk, ik schrijf het aan die deugd toe, dat de oudere dames zoo veel van mij kochten.

Maar gij zoudt deze bladzijden vruchteloos gelezen hebben, als u daarin niet reeds was opgevallen, hoe zich toen al bij mij de overtuiging vast ging zetten, dat strikte eerlijkheid het eenige middel is voor den kapitalist om vooruit te komen. Veronderstel toch eens, dat Greetje niet eerlijk was geweest? Ik huiver bij die gedachte! Eerlijkheid en vertrouwen, deze twee vaderlandsche deugden zijn onmisbaar voor het kapitalisme. Als die goede zusters mij niet vertrouwd hadden, als Greetje aan mij had getwijfeld, hoe had ik het dan ooit zoover kunnen brengen?

Och, ik hoef eigenlijk mijn dagboek niet eens verder af te laten drukken. De bladzijden, die gij tot nu toe gelezen hebt, bewijzen u volop, wat ik mij voorgesteld had u te bewijzen, dat n.l. het kapitalisme onmogelijk een vijand van de deugd kan zijn. Ook de godsdienst wordt daardoor niet belaagd. Hoe had ik anders die honderd dertig bosjes kunnen verkoopen in de Meimaand?

Neen, duizendmaal neen! Het kapitalisme heeft juist de deugd noodig om te kunnen bestaan.

Maar laat ik mij niet opwinden. Ik heb pas gesoupeerd en opwinding schaadt het spijsverteringsproces.

Wat denkt ge van de idylle, die zich tusschen mij en Greetje af gaat spelen? Met een toegeeflijken glimlach kan ik daarop terugzien. U hoeft het boekje niet uit de handen van uw kinderen te rukken, lieve lezers. Ik heb mijn hoofd koel gehouden.

Nu nog een vraag: Werdt gij niet ontroerd, dat ik zoo dikwijls mijn moeder aanhaalde bij mijn pogingen om geld te verdienen? Ik weet uw antwoord reeds. Als zij het geweten had, zou zij blij geweest zijn, dat zij mij nog voordeel opleverde, ofschoon zij zelf in de kommervolste omstandigheden leefde, die nog erger werden, toen ik van huis wegliep. Ik heb haar nooit meer gezien, maar ik heb verleden jaar een prachtigen steen op haar graf laten plaatsen. Ik vierde toen mijn vijf en twintigjarig jubileum als directeur van ons concern. Een firma in marmer wilde mij een geschenk aanbieden. Toen kreeg ik het idee om die firma een prachtigen steen te laten leveren voor het graf van mijn moeder. Dat bracht mij nog voordeel op ook. Want verschillende van mijn kennissen vroegen wie of dien steen geleverd had. Zij wilden er ook zoo een hebben voor hun dierbare overledenen. Ik bracht hen toen in connectie met die firma en streek 10 pct provisie op. Een ware kapitalist mag geen gelegenheid voorbij laten gaan om geld te verdienen. Maar ik ben afgedwaald. Ik hoop, dat gij het mij vergeeft, lieve lezers. Ik zal mijn dagboek weer laten spreken.

(Wordt vervolgd)

De schoonmaak in Weesp gaat voort!

WAT NOOD AAN DOMINEES LEERT

Een der felste nazi-haters, één der grofste bestrijders van de nieuwe orde, de preektijger R. Joh. de Boer, dominee bij de Luthersche gemeente te Weesp, is er zoowaar toe gekomen ter audientie te gaan op het Hoofdkwartier der N.S.B. Waarom? Och, om de eenvoudige reden, dat deze haatprediker door het Kriegsgericht te Utrecht was veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier maanden.

Toen was de grootspreker plotseling een heel klein mannetje geworden. Hij vertrouwde er op, dat zijn methode van heimelijk twist- en tweedracht zaaien onder de gemeenteleden niet zou zijn doorgedrongen tot het Hoofdkwartier der N.S.B. en hij hoopte, door het vertellen van een serie leugens, te bewerken, dat...... Mussert voor dezen fellen tegenstander van het nationaal-socialisme bij de Duitsche overheid een goed woordje zou willen doen. Wij zullen maar direct verklappen, dat de misselijke opzet niet geslaagd is.

Eerst dient de lezer te weten, wáárom deze Weesper dominee gestraft werd.

*In November 1941 bevond genoemde verkondiger van het evangelie van den haat zich in een sigarenwinkel en kon op dat oogenblik geen sigaren, maar wel sigaretten krijgen. Hierover werd de dominee zoo nijdig, dat hij uitriep: **„Ze moesten alle rotmoffen nog dit jaar den kop afhakken!"***

Toevallig stond er nog iemand in den winkel, die deze christelijke ontboezeming aanhoorde. Het was de vrouw van een der honderdduizenden Duitsche helden, die Europa, dus óók Nederland, dus óók het domein van den Weesper dominee, verdedigen tegen de Russische beestmenschen. En die vrouw, een eenvoudige arbeidersvrouw, merkte op: „Dat is wel iets moois, wat u daar zegt, dominee! Dus dan moet mijn man, die aan het front ligt, ook maar het hoofd afgehakt worden!"

De nobele predikant schrok niet weinig, toen hij bemerkte, dat het nog wel een lid van zijn eigen gemeente was, die zijn schandelijke uitlating gehoord had en om zich uit de verlegenheid te redden, vroeg hij of de man van de juffrouw, die hem in een leelijk parket kon brengen, „vrijwillig naar het front was gegaan, of uit noodzaak."

Toen dominee hoorde, dat deze Duitscher toevallig niet vrijwillig ten strijde was getrokken, doch omdat zijn plicht het hem voorschreef, maakte hij nog de flauwe opmerking: „Dan zou ik voor uw man een uitzondering willen maken". Maar dit laffe grapje werd slecht ontvangen en het resultaat is geweest, dat familieleden van de juffrouw den bal aan het rollen hebben gebracht. Zoo kwam dan Ds. de Boer voor het Kriegsgericht in Utrecht en had daar de onbeschaamdheid te verklaren, dat hij „zooiets onmogelijk gezegd kon hebben".

Maar de eenvoudige arbeidersvrouw, wier verontwaardiging geen grenzen kende, toen de tolk haar vertelde, dat de dominee haar woorden logenstrafte, was zóó overtuigend in haar verklaringen, dat de zich in alle bochten wringende christelijke bestrijder van de nieuwe orde geen uitweg meer kon vinden. Hij werd veroordeeld tot vier maanden.

Ziet wel op mijn woorden, maar niet op mijn daden!

*Toen peinsde de dominee op middelen om aan de straf te ontkomen. En in dit geval gold niet het gezegde: „Nood leert bidden", want de praktijk bewees, **dat de nood ook leert** ..... tot de nazi's te gaan. Ds. de Boer toog naar het Hoofdkwartier der N.S.B. en toen hij terugkwam, vertelde hij — de christen, die alle Duitschers wilde afslachten als waardig bondgenoot van een zekeren Amerikaan, die ze wil steriliseeren „dat het wel in orde zou komen".*

Wat dit laatste betreft, heeft hij een vooruitzienden geest gehad. Het is ook in orde gekomen. Zondag 31 Mei heeft de politie den zielenbederver naar elders vervoerd.

Even tevoren had deze beroepsonruststoker zichzelf wel grondig veroordeeld door aan een N.S.B.-er te zeggen: „Ja, ik voel heel veel voor het nationaal-socialisme, maar dat kan ik niet in het openbaar doen, want dan komt er geen mensch meer in mijn kerk ......"

Dat zegt een man, die reeds ruim twee jaren niet anders heeft gedaan dan stoken tegen het huidig gezag, tegen „de dictatuur", „het geweld" en soortgelijke preektijgerstokpaardjes, tegen het Winterhulpwerk, enz. Maar tòch, o zoo'n goede nazi! Als het er maar om gaat uit de gevangenis te blijven!

Als 's mans straftijd voorbij is, zal hij door de Weesper anti's en jodenvrienden wel weer met hosanna-geroep en bloemen verwelkomd worden. Maar voorloopig is er weer een Weesper onruststoker onschadelijk gemaakt.

De schoonmaak in Weesp gaat voort!

NOGMAALS:

Ambtenarenrechtspraak in handen van VREDERECHTERS!

TOEN ons artikel over de ambtenarenrechtspraak (Misthoorn 30 Mei '42) ter perse was, herinnerden wij ons, elders over hetzelfde onderwerp merkwaardige dingen te hebben gelezen: Inderdaad bleek zulks het geval te zijn.

In de inleiding tot den tweeden druk van zijn werk: „De Duivelsche Drie-eenheid", merkt Ir. J. van Roessel sarcastisch op, dat de voorzitter van het Scheidsgerecht voor Ambtenaren te Bergen op Zoom de R.K. Deken van B. o. Zoom was!

Dit zegt al veel, heel veel zelfs, maar toch nog niet alles.

Wij zijn nu eens op informaties ter plaatse uitgegaan en konden daarbij de volgende feiten vaststellen.

Ten tijde dat Van Roessel als Directeur der Gemeentewerken aldaar werd ontslagen, wegens de publicatie van bovengenoemd werk — het was in 1933 — bestond het Scheidsgerecht voor Ambtenaren uit de volgende personen:

Voorzitter: **Dr. Ch. van Dam,** R o o m s c h, Deken van Bergen op Zoom; fel anti-nationaal-socialist, promotor van de Actio Cattólica. O.a. een van de drijvers bij de oprichting van een R.K. tennisclub wegens het „gevaar van omgang met de andersdenkenden" van de bestaande tennisclub „Olympia".

Mr. v. Blaricum, R o o m s c h, kantonrechter aldaar; veel geziene gast in Antwerpen; aan de bittertafel bekend om zijn verhalen over „die lekkere meiden" in genoemde havenstad.

Mr. A. H. Krootjes, notaris aldaar; R o o m s c h, geïmporteerd uit Nijmegen. Een „verstandig" man in zoo verre, dat hij te gepaster tijd op de misstanden in de demokratie juist zooveel wist af te geven, dat men hem toch geen „nazi" kon noemen; zoodoende altijd min of meer „gedekt" zijnde.

Mr. A. J. J. Dirven, eveneens R o o m s c h, de trouwe jodenknecht en langjarige compagnon van den thans naar Ede verhuisden volbloedjood Mr. Mozes Hartog, met wien hij een advokatenkantoor hield, dat in geheel West-Brabant en een gedeelte van Zeeland als hèt kantoor voor kwade zaken bekend stond. Niet vies was deze Dirven van snoepreisjes naar Antwerpen en Parijs, waarover dan bij een borrel achter de hand de noodige pikante bijzonderheden werden opgedischt. Hij wist zich een wit voetje te verzekeren bij den vroegeren burgemeester, Mr. Drs. P. A. F. Blom, zoowel als bij den huidigen, onlangs benoemden Mr. Dr. Lijnkamp, beiden Roomsch.

M. Hellemons, destijds ambtenaar ter Secretarie te Steenbergen. Toen geheim Dinasoman, thans als nationaal-socialist werkzaam te 's-Hertogenbosch.

Mr. A. Mourer, secretaris **van het Scheidsgerecht; des**tijds geheim Dinaso-man; thans als nationaal-socialist strijdende aan het Oostfront (geen stemrecht).

Gaan wij het feit, dat de twee laatstgenoemden niet luide hun solidariteit met Van Roessel verkondigden, omdat zij blijkbaar toen nog niet werden gedragen door den kategorischen imperatief van het „Gij zult", die den schrijver van „De Duivelsche Drie-eenheid" kenmerkte, stilzwijgend voorbij, dan zien wij, dat ook daar het politiek-katholicisme het volksleven tot in de diepste wortelen had aangetast. En dit nog wel in de stad, waar, naar wij meenen, in 1927 de „dissidente" Avondster den knuppel in het klerikale hoenderhok had geworpen, om later door de politiek-katholieke terreur toch weer in het gareel te gaan loopen.

Als wij nu weten, dat Van Roessel, die bij ons weten met Mussert de eenige h o o f d-ambtenaar in Nederland is, die om zijn overtuiging in naam der toen hier heerschende „vrijheid" uit zijn ambt werd gezet, om zijn persoon, zijn beleid en om zijn werk als ingenieur bij de geheele bevolking in hoog aanzien stond — wat zelfs zijn „superieuren" niet konden ontkennen — dan springt de kwaliteit van het stelletje, hetwelk „recht" over hem sprak, des te meer in het oog. Opvallend is alweer het ontstellend aantal Meesters, waar men ook daar blijkbaar niet buiten scheen te kunnen.

Dit alles geschiedde onder het hooge oppertoezicht en met de kennelijke instemming van den Commissaris der Provincie (thans nog altijd in functie!) Jhr. Mr. Dr. A. van Rijckevorsel, die reeds vroeger van zijn merkwaardige mentaliteit had blijk gegeven, door, tegen verschillenden weerstand in, de benoeming van zijn grooten beschermeling, den volbloedjood J. M. de Casseres, tot Hoofd van den Streekplandienst in Noord-Brabant door te zetten. Een jodendienarij, waarvoor hij korten tijd daarna den jonkheerstitel als een cadeautje kreeg thuisgestuurd. Aan deze merkwaardige figuur hebben wij onlangs in ons blad een korte opmerking gewijd.

Ofschoon natuurlijk **wel wetende, wat het gevolg zou zijn,** teekende Van Roessel beroep aan, door middel van een „klaagschrift". De Centrale Raad van Beroep, destijds onder denzelfden voorzitter Beumer (zie Misthoorn 30 Mei j.l.) bekrachtigde het schandelijke ontslag. Zooals wij in „De Duivelsche Drie-eenheid" lezen, veroorloofde hij zich de vrijheid in zijn vonnis op te merken, dat dit werk overigens „alle wetenschappelijke waarde mist". De schrijver diende de heeren behoorlijk van repliek en daagde hen tot een debat over die al- of niet-wetenschappelijkheid uit. Tot op heden hebben wij nog niet vernomen, dat deze uitdaging door de reactionnaire grootsprekers is aangenomen. Zeer terecht merkt de schrijver nog op, dat een dergelijke „waardeering" buiten de taak en vermoedelijk ook buiten de competentie van de heeren lag en dat hij overigens dit typisch maçonniek „argument" in zijn werk had voorspeld.

In ons nummer van 30 Mei j.l. hebben wij nu dit college andermaal leeren kennen. Wij hebben gezien, dat het nog geen haar veranderd is en uit de gebeurtenissen nog niets heeft geleerd. Het slaat — wij zeiden het reeds — daar waar het kan, het nationaal-socialisme vierkant in het gezicht. Het gaat voort op den weg, die het volk schaadt, vormt een levende uittarting van iedereen, die voor de ware bevrijding van ons volk vecht en daarvoor groote offers brengt.

Wij herhalen daarom onzen eisch: de ambtenarenrechtspraak in handen der vrederechters!

CHRISTELIJK DUIVELSWERK

WIE de waarachtige grootheid onzer Germaansche voorouders, die de zwarte en roode volksbedervende „opvoeders" ons bewust leerden verachten, maar ook reeds in de vorige eeuw door onzen schrijver Willem Hofdijk naar verdienste werden verheerlijkt en der jeugd van zijn tijd ten voorbeeld gesteld, heeft leeren kennen, hij zal des te meer om de schijndeugden de hedendaagsche joden naar den geest, de joden van het Nieuwe Verbond, verachten en bemerken, dat zij het heden ten dage zelf zijn, die zich huns ondanks het masker van huichelarij afrukken, nu de oude taktiek niet meer baat.

Torenhoog boven deze would-be christelijkheid — de engelsche term is hier zeer wel op zijn plaats — staan de geest en de daad van het oude „heidendom". Christus leerde kwaad niet met kwaad, maar met goed te vergelden; niet zijn vijanden, zeker niet hun vrouwen en kinderen te verdelgen op de beproefde oudtestamentische-joodsche wijze, maar te vergeven en lief te hebben. Wat doen nu de engelsche „kruisridders voor christendom en beschaving" (zoo noemen zij huichelachtig zichzelf)? Zij voerden niet alleen meer dan twintig jaar een hongerblokkade tegen een geheel volk: hun economische politiek was immers in wezen niets anders, maar zij begonnen met hun bombardementen van open steden rechtstreeks en welbewust dat volk te vernietigen. Al zou Hitler het eerst met de luchtaanvallen begonnen zijn en niet, zooals geschiedde, maanden na de eerste Engelsche aanvallen gewacht hebben, dan nog hadden deze „christenen", waren het werkelijk christenen geweest, niet met gelijke munt moeten betalen. In dat geval hadden zij de gelegenheid om nu eens te toonen, dat zij metterdaad christenen waren, prachtig benut. Nu toonen zij hun waren, hun duivelschen aard in het gemeen genot, dat deze lafhartige moorden uit de lucht hun en hun aanhang hier verschaffen.

Ondertusschen gaat een schijnchristelijke geestelijkheid met dezelfde gretigheid waarmee zij zich ook in dezen tijd v o l vreet, voort de geesten der jeugd v o l haat en afkeer te stoppen en zelfs in de christelijke leer of catechismusles de christelijke leer zelf met voeten te treden. Een enkel voorbeeld uit de duizenden mag voldoende zijn. Zoo wist de pastoor van de parochie in het villapark te Eindhoven onlangs in deze les te vertellen, dat de priester het biechtgeheim niet mocht en zou schenden. Hij zou zwijgen.... als een m o f, wanneer hem zou gevraagd worden, wat die-of-die gebiecht had. Het veertienjarig meisje, dat ons deze mededeeling deed, voegde er bij, dat de klas dit als een anti-Duitsche, hatelijke uitlating opvatte en er zeer veel genoegen in had. Dit kind zei spontaan, dat hij met opzet, om de Duitschers te krenken, deze uitdrukking gebruikte, want dat hij ook wel wist, dat het eigenlijk moest zijn: zwijgen als het g r a f.

Al is deze uitdrukking op zich zelf minder grof dan die van den geestelijke, die in Den Haag een retraite gaf en daarbij, onder veel meer, een Feldwebel een Feldvlegel noemde — een stelselmatig gebruik ook van geringere grofheden werkt op den duur verpestender dan een eenmalig gebruik van een zeer grof gezegde.

Hoe men te Eindhoven en elders opvoedend verpest, toont ook duidelijk het volgende geval, dat stof kan leveren voor een lange lyrische beschouwing, maar dat wij kort en zakelijk zullen meedeelen, onder een beroep op het gezonde Hollandsche verstand van den lezer en zijn weldenkendheid. De nieuwe, nationaal-socialistische burgemeester te Eindhoven had bevolen, dat bij Musserts bezoek aan deze stad de gemeentelijke H.B.S. behoorde te vlaggen en wel met de „N.S.B.-vlag". Opgestookt door de zwarte en roode opvoeders thuis en op school weigerde nu de jeugd de school te bezoeken. Naar wij vernamen, werd er bepaald, dat de vlag zou blijven hangen, totdat de leerlingen de school weer bezochten. Beter ware het geweest de school *onmiddellijk* en *zonder meer* te sluiten en den directeur verantwoordelijk te stellen.*). *Deze zwartrooden willen immers het internationale zwartrood en niet het nationale.* Had men de sovjetvlag met hamer en sikkel uitgestoken, deze verblinden zouden er op oostersche wijze voor geknield hebben! De hielenlikkers van Jeruzalem en Rome willen geen „zee" houden, maar wel hun oude „rotzooi". In het gunstigste geval zal een aantal hunner straks van den nood een deugd maken en „straks", dat is na de overwinning van de Asmogendheden meewerken aan den opbouw van een nieuwe, volksche samenleving. Wenschen zij geen plaats in de Europeesche levensruimte als gelijkberechtigd Germaansch volk, laten zij zich dan inspinnen in de bouwvallig geworden verblijven van hun illusies: doode dingen, die zij koesteren, maar niet tot leven zullen wekken. Storten deze bouwvalligheden dan eindelijk boven hun hoofd in, dan is het niet het nationaal-socialisme, dat hun dood op zijn geweten heeft, maar dan zijn zij hun eigen moordenaars, die de betere verblijven, hun herhaaldelijk aangeboden, halsstarrig weigerden. Met eenzelfde hysterie als waarmede te allen tijde nonnen in visioenen zich een hemelschen bruidegom geschapen hebben — tot zulke illusies kon bij deze beklagenswaardigen, uit hun zielkundig evenwicht geslagenen het langdurige, al te smartelijk gevoelde gemis van een werkelijken bruidegom leiden — met eenzelfde pathologische geestesgesteldheid, die uiteraard alle bezonnenheid mist, schept het Nederlandsche volk zich nog altijd ziekelijke illusies omtrent overwinningen en te verwachten overwinningen. Midden in de grootste nederlagen der geschiedenis, staande voor de grootste helden, erkent het deze toch niet, omdat zijn ziel besmet is en ten doode lijkt opgeschreven. De roddelaar is de geestelijke leider, de Mozes-voorganger in het verbond dezer nieuwe joden geworden. Deze „christelijke" massa, die in den tijd der inflatie Duitschland leegvrat en leegkocht, die duldde, dat de groenten verrotten inplaats van naar Duitschland uitgevoerd te worden, die daarentegen de goede boter goedkoop aan Engeland leverde en zelf de dure margarine van zijn eigen uitzuigers at, dit volk gelooft nu den roddelaar die beweert, dat alle groenten naar Duitschland gaan — en zelf waarschijnlijk meedoet aan clandestienen verkoop — en is totaal vergeten, dat het zich eenmaal, onder aanvoering van den jood, in Duitschland niet veel beter gedroeg op zijn invasie-uitstapjes dan de brooddronken student, die den voorbijgangers de leege flesschen naar het hoofd gooit en die met zijn „aristocratische" kornuiten voor enkele honderden guldens in één nacht verbrast.

Van dit volk is deze jeugd tenslotte niets anders dan een trouwe weerspiegeling. Men begon van een „opstandige jeugd" te spreken en dat was niet zonder reden, maar men had allereerst de opstandigheid der ouders en opvoeders moeten inzien of willen inzien. Eerst opstandige ouders, dan opstandige jeugd. Niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk draagt de jeugd het stempel der ouders. Omdat de jeugd zoo erbarmelijk slecht haar moedertaal kent, wordt er een Commissie ingesteld, die een rapport daarover moet uitbrengen (welk rapport dan nota bene, typisch-democratisch, juist in een semi-officieel orgaan, in „Opvoeding" van 1 Juni heftig bestreden wordt!). Maar hoe zal de jeugd haar taal leeren, wanneer volgens den noodkreet van A. Mirande in Vova, millioenen volwassenen hun taal niet kennen! Voor taalkennis is noodig taaltucht, voor taaltucht is opvoeding onontbeerlijk. Maar de hedendaagsche opvoeding is geen opvoeding, geen goede opvoeding, maar deels verkeerde, deels ondervoeding. Men lette eens in de komende vacantiedagen op het gedrag der kinderen, ook dat der kleuters, in de treinen. Men lette vooral op de houding der vertroetelende ouders, als deze kindern zich op de een of andere wijze vergrijpen, bijv. drie kopjes pudding van 30 ct. „om mee te nemen" door het raam op het perron gooien, zooals te Utrecht gebeurde. Men prate eens met leerkrachten over de „nieuwere" paedagogische inzichten, surrogaten in werkelijkheid voor de nationaal-socialistische. Men leze eens verslagen van „paedagogische" congressen en cursussen in „kinderpsychologie". Nog altijd maken de denkbeelden van Locke en Rousseau opgang, de denkbeelden van de aangeboren deugdzaamheid van den mensch, die het niet helpen kan dat de snoode maatschappij hem bederft en die geen straffende, maar een helpende hand verdient. Daarvandaan dat men heden in vooraanstaande „paedagogische" kringen serieus de vraag stelt, of er wel kindergebreken bestaan en daarop dan zelf antwoordt, dat volwassenen dikwijls als ondeugd beschouwen wat eerder.... als uiting van d e u g d had moeten worden beschouwd. Z o o l e i d t d e w e g v i a D o r d t e n R o m e n a a r M o s k o u! Zoo is die vader, die glimlacht, als in het bovenstaande geval de kinderen zich geen pudding voor „ijsjes" laten verkoopen en daarom maar de „rotzooi" op het perron patsen, de ideale opvoeder, die blijkbaar deze ongehoorde onbeschoftheid en brooddronkenheid (in een tijd als dezen!) als durf en flinkheid, dus niet als gebrek, maar als deugd beschouwt, als middel naar jiddisch „succes". Dit christelijk geroddel, dit „christelijk" vlaggen-incident, deze „christelijke" opvoeding, wat is het alles bijeengenomen anders dan duivelswerk!

*) In dit verband wordt „boekdeelen" gesproken door een departementale circulaire van 4 Mei j.l. aan de scholen, waarin gezegd wordt, dat op enkele plaatsen w e i g e r i n g van het verzoek de platen van den Nationalen Jeugdstorm op te hangen aan en of in de scholen met d e m o n s t r a t i e s gepaard ging. De Secretaris-Generaal dreigt nu met straffen volgens art 2 van de Verordening van den Rijkscommissaris van 25 Juli 1941. De hoogste autoriteit gaat dus voor op den bedenkelijken weg van w a a r s c h u w e n. Ervaren leerkrachten weten echter, dat de jeugd met waarschuwen bedorven wordt en zij kennen uit ervaring scholen, waar wantoestanden heerschen, omdat de „jongelui" lachend zeggen: „'t Geeft niks! Doen wij wat, zij doen ons niks! **We worden toch maar gewaarschuwd, meer niet."** Is dat waarschuwen over het algemeen reeds verkeerd, dubbel verkeerd is het op dit punt, waar het den strijd tegen het bolsjewisme voor het behoud onze cultuur betreft. — Ten slotte een vraag: hoe staat het nu met de uitvoering van het besluit van 20 Februari? Worden de bewuste aanplakbiljetten opgehangen of niet? Wij hopen daaromtrent eerlang bijzonderheden mede te deelen, kunnen echter reeds nu zeggen, dat ons bij onderzoek bleek, dat op veel bijzondere scholen die platen nog niet opgehangen zijn. Er is trouwens ook een bisschoppelijk verbod!!

GENERALKOMMISSAR SCHMIDT OP DEN KADERDAG TE MAASTRICHT:

Wij wilden werken en leven, wij deden onze plicht. Door Duitsche vlijt en arbeid hebben wij Engelands haat gewekt. Sinds 1914 is er niets veranderd. De internationale, marxistische idee moest Duitschland ten gronde richten, maar de Duitsche soldaat greep naar het geweer. Ook tóen heeft men om Duitschland een ijzeren ring gelegd, omdat het te sterk was. Wij zouden den wereldoorlog zegevierend beëindigd hebben, als niet het J o d e n d o m een binnenlandsche crisis in het leven had weten te roepen. Millioenen hebben gebloed voor dit Jodendom. Sindsdien zijn wij verstandiger geworden. Juist zooals wij het ook met de jodenvrienden klaarspelen — (D.Z. en A.N.P.)

BROOD VOOR EUROPA

door **Prof. Dr. A. Schürmann** (Göttingen)

TOT het uitbreken van den huidigen oorlog waren de volkeren van het Europeesche vasteland slechts in staat om hun gebruikelijke behoefte aan voedsel voor 90 pct. uit eigen bodem te dekken. De ontbrekende 10 pct. moesten uit de overzeesche gewesten worden ingevoerd. Deze invoer bestond uit 10 à 12 millioen ton graan (voornamelijk tarwe), 5 à 6 millioen ton mais, 1.5 millioen ton rijst, 2 millioen ton oliën en vetten, alsmede 4.5 millioen ton eiwitbevattende voedermiddelen. Hierbij kwamen nog tropische genotsmiddelen, zooals 400.000 ton cacao, 600.000 ton koffie, 50.000 ton thee en tal van specerijen. Het derven van dezen invoer was weliswaar geen levensgevaarlijke zaak, doch moest niettemin als een aanmerkelijke besnoeiing worden aangevoeld. Op grond daarvan zou er dus aanleiding hebben bestaan om pogingen aan te wenden, ten einde deze leemte te dichten. De mogelijkheid daartoe was ongetwijfeld voorhanden. Het natuurlijke potentiaal van het Europeesche vasteland is toereikend om in plaats van 300 millioen menschen ook 400 millioen verbruikers te voeden. Dat voorheen van de Europeesche productiekracht een gebrekkig gebruik werd gemaakt, moet in hoofdzaak worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat de overdreven aanmoediging van den wereldhandel belette om ten volle partij te trekken van dat voortbrengend vermogen. De jacht naar materieelen vooruitgang en individualistische verrijking had in de 19e eeuw een dusdanige cosmopolitische werkverdeeling te voorschijn geroepen, dat ter wille van een zoo goedkoop mogelijke voorziening werd afgezien van het ontplooien van alle nationale productiekrachten en van derzelver politieke beveiliging. Evenals in 1914 heeft dit feit ook in 1939 medegewerkt tot het uitbreken van den oorlog, want daarop waren immers de verwachtingen gebaseerd op de gemakkelijke overwinning, die Engeland met behulp van zijn blokkadetactiek hoopte te behalen.

Welnu, al de Europeesche volkeren, die onder de Britsche blokkade gebukt gingen, moesten al dadelijk hun best doen om de gebruikelijke vredesproductie op peil te houden. Het was te verwachten, dat de agrarische voortbrenging tot op zekere hoogte in het gedrang moest komen door het onder de wapenen roepen van de weerbare mannen, door de stoornissen bij de werkzaamheden op het land en bij het transportwezen, door verwoestingen als gevolg van de krijgsverrichtingen, en ten slotte door het toenemend gebrek aan bedrijfsmiddelen. Onder deze verschijnselen is het Duitsche Rijk nog het minst gebukt gegaan, omdat dit onder den druk der politieke omsingeling al jarenlang doende was geweest om een doelmatige agrarische huishouding voor te bereiden en op te bouwen. Dank zij de van Duitschen kant verstrekte organisatorische hulpverleening en dank zij het profiteeren van de in Duitschland opgedane practische ervaringen, zijn ook de overige landen op het Europeesche vasteland er in de laatste jaren in geslaagd om ten aanzien van hun agrarische productie de genoemde euvels en belemmeringen uit den weg te ruimen. Wat dit feit wil zeggen, blijkt uit een vergelijking met den vorigen wereldoorlog. Destijds liep de Europeesche tarweproductie in de periode 1914—1917 terug van 20 millioen tot 10 millioen ton, terwijl thans in 1942 en in weerwil van de ongunstige weersgesteldheden een gunstiger productieverloop blijkt te zijn verzekerd dan voor het uitbreken van den huidigen oorlog.

Nadat elk contact met den wereldhandel gaandeweg was verloren gegaan, is men er in het derde oorlogsjaar vrijwel in geslaagd om alle uit den oorlogstoestand voortspruitende moeilijkheden te boven te komen. Daardoor was tevens het tijdstip aangebroken, waarop alle Europeesche landen pogingen in het werk konden gaan stellen, ten einde de productie van voedingsmiddelen te brengen op een hooger kwantitatief peil, dan tot dusver het geval was. Door te woekeren met den bodem en het mobiliseeren van de beschikbare werkkrachten moet het gelukken om de continentale agrarische productie binnen enkele jaren met minstens 10 pct. omhoog te brengen. Aangezien het niet te vermijden is, dat de veeteelt in landen zooals Nederland en Denemarken moet worden ingekrompen, zullen de landen in het Zuidoosten en Oosten van Europa met hun minder intensieve bedrijfsmethoden, alsmede de verwaarloosde landstreken in het westen van Europa, hun agrarische productie in sterkere mate moeten opwerken. Dat er in dit opzicht inderdaad nog belangrijke reserves aanwezig zijn, kan blijken uit de volgende vergelijking: terwijl bij den intensief bedreven landbouw in Noord-Europa 25 dubbele centenaars per hectare worden geoogst, 3500 liter melk per koe en per jaar 120 eieren per kip worden gewonnen, brengt het achterlijke Zuid-oosten van Europa het niet verder dan tot 15 dubbele centenaars tarwe, tot slechts 2000 liter melk en 75 eieren. Zoowel in het Zuid-oosten van Europa en in de Donaulanden, als in de westelijke landen zooals Frankrijk en Spanje moet het opvijzelen van de graan- en akkervruchtenproductie met ten naasten bij 25 pct. in verloop van enkele jaren tot de volstrekt mogelijke dingen worden gerekend. Hand in hand met deze productievermeerdering dient men er tevens toe over te gaan om zich in meerdere mate toe te leggen op die takken van voortbrenging, die bij uitstek nuttig voor de menschelijke voeding zijn. Teneinde aan dezen eisch te kunnen voldoen, moet de teelt van oliezaden, aardappelen en suikerbieten over de geheele linie aanmerkelijk worden opgevoerd. Dit slaat in de tweede plaats ook op den verbouw van groente en graan. Daarentegen zullen de weilanden en de met voedergewassen beplante landerijen moeten worden ingekrompen, aangezien het veredelingssysteem van de voederstoffen via de magen van koeien en varkens te veel calorieën en te groote voedingswaarde verslindt, welke in den vorm van oliehoudende zaden en akkervruchten, groente en graan rechtstreeks ten goede kunnen komen aan de voorziening in de menschelijke behoeften. Zoodra echter de geheele productie boven de elementaire behoefte aan brood en aardappelen, groente en graan uitgroeit, kan ook worden overgegaan tot opvoering van de dierlijke productie. Met inspanning van alle krachten zal het tijdstip, waarop in de verschillende landen opnieuw zal kunnen worden overgegaan tot een uitgebreid veeteeltbedrijf, in twee of drie jaar kunnen worden bereikt.

Ten einde de productievermeerdering in de noodzakelijke mate te bewerkstelligen, wordt in elk der betreffende landen een groote activiteit van de staatsleiding vereischt. De allereerste zorg van de regeering moet zijn om haar boeren toereikende productiemiddelen, vooral kunstmest, zaaigoed en fokvee te verschaffen. Alleen al door het toedienen van grootere hoeveelheden stikstof en kali kunnen de opbrengsten van akkervruchten en graan in de achterlijke landen in Europa met zoowat 10 à 15 pct. worden opgevoerd. Soortgelijke uitkomsten kunnen worden bereikt, wanneer de inheemsche veerassen met behulp van een doelmatige bloedkruising worden veredeld. Voor het overige is de nagestreefde productievermeerdering veeleer een kwestie van intensievere werkwijze dan van kapitaalinvesteering. Volledig effect zal zij pas kunnen sorteeren, nadat een algeheele marktordening tot stand is gekomen, waardoor aan den eenen kant de boerenstand van een vasten afzet verzekerd wordt en aan den anderen kant de verbruiker in het genot van voedingsmiddelen komt, die hun geld waard zijn. Het fundament dezer marktordening dient een prijsstelsel te zijn, dat den producent naast de restitutie van zijn onkosten tevens een bevredigend arbeidsloon verschaft, zonder dat de verbruiker daardoor op onbillijke wijze wordt belast.

In het verdere verschiet levert het opnieuw te ontsluiten gebied in het Oosten een groote aanvullingsmogelijkheid op. Het ligt voor de hand, dat een oppervlakte ter grootte van half Europa een geweldig overschot kan voortbrengen, indien de daartoe vereischte voorwaarden en organisatorische maatregelen worden geschapen en het materieele streven en de bedrevenheid van het Russische landvolk op de juiste wijze ten nutte van de kontinentale voedselvoorziening worden aangewend.

Tentoonstelling
Meindert Butter

Het schilderkundig Genootschap „Arti et Amicitiae” te Amsterdam heeft op 6 Juni l.l. zijn kunstzalen (Rokin, hoek Spui) afgestaan voor de tentoonstelling der nagelaten werken van zijn in 1940 overleden medelid Meindert Butter, een gebeurtenis, die zeker als een belangrijk feit voor de Nederlandsche kunst in het algemeen mag worden aangemerkt. Want Butter was een volksch gevoelend kunstenaar en mocht aanspraak er op maken aan de waarlijk Nederlandsche kunstopvatting, niettegenstaande de talooze verlokkingen van den vóóroorlogschen tijd, trouw gebleven te zijn.

Aan een korte inleiding bij den katalogus der tentoongestelde werken is het volgende levensbericht ontleend.

Meindert Butter werd 23 Maart 1877 te Den Helder geboren. Reeds vroeg openbaarde zich zijn kunstzinnige aanleg, die in de even kunstzinnige familie-omgeving vruchtbaren bodem vond om tot ontwikkeling te komen. De beoefening van muziek en schilderkunst vervulde in het gezin Butter een belangrijke rol: Meindert Butter's broer Karel wijdde zijn leven op lateren leeftijd geheel aan de zangkunst en inderdaad met groot succes, getuige zijn veeljarige verbintenis aan de Berlijnsche opera als eerste bariton.

Zijn schilderkundige opleiding genoot Meindert Butter aan de Rijksacademie te Amsterdam, maar vooral ook te Brussel. Na een aantal kunstreizen in het buitenland koos hij zijn woonplaats in de hoofdstad, waar hij een der meest geziene leden van „Arti et Amicitiae” werd.

Butter's kunst vertoonde al spoedig een eigen karakter, dat niet alleen in de bewerking van zijn onderwerp, maar ook in de keuze daarvan tot uiting kwam. O.a. genoten de Grieksche en de Germaansche mythologie voortdurend zijn belangstelling, maar ook enkele bijbelsche tafereelen worden onder zijn werken aangetroffen.

In een volgend nummer zullen we op deze zeer belangrijke tentoonstelling terugkomen. Belangstellenden wijzen wij op een interessant opstel over Butter van de hand van C. H. de Boer in „De Schouw”, het orgaan van de Nederlandsche Kultuurkamer van 15 April j.l.

„TO MAKE THE WORLD SAFE FOR DEMOCRACY"

(Van onzen medewerker buitenland)

TOEN Franklin Delano Roosevelt in 1933 als president van de Ver. Staten aan de macht kwam, bevond het land zich in een crisis, zooals het tot dusver, hoewel ook op dit punt, zooals het verleden reeds aantoonde, voor geen kleintje vervaard, nog nimmer gekend had. Roosevelt's verkiezingsprogramma berustte dan ook in hoofdzaak op een reeks beloften, die alle maatregelen tot bestrijding en verdelging van dit crisismonster inhielden. Den ondernemers werd crediet beloofd — want door het algemeen gebrek aan vertrouwen konden zelfs de solied-ste ondernemingen geen geld meer opnemen en geen tientallen doch zelfs duizendtallen banken hadden hun loketten moeten sluiten, omdat zij het geld misten om de kapitalen, die op langen termijn waren uitgezet, binnen korten tijd terug te betalen. Een algemeen bankroet dreigde. Den landbouw werd betere prijzen voor de oogsten toegezegd. Een uitgebreid schema van prijsregelingen en productiebeperkingen zou het middel daartoe vormen. Aan de industrie werd weer afzet en werk voor haar geweldig productieapparaat beloofd. Staatsopdrachten zouden den eersten stoot geven, maar wanneer naderhand de „aanzwengelende pomp" het primaire werk zou hebben gedaan, dan zou de stroom van opdrachten en bestellingen, zoo beloofde de gulle president-in-spe, wel vanzelf verder loopen. En tenslotte werd den werkloozen, deze belangrijke kiezersgroep, wier overigens zoo nutteloos bestaan thans gewicht in de stemmenschaal kon werpen, weer werk — tegen goed loon natuurlijk! — in het vooruitzicht gesteld.

Inderdaad werd Roosevelt, die behalve van zijn aanlokkelijke propaganda, een handig gebruik wist te maken van de goede herinnering, die het presidentschap van zijn oom Theodoor nog bij velen had achtergelaten, gekozen. En het New-Deal-systeem, de naam waaronder deze beloften vallen te bundelen, werd in praktijk gebracht. Wat is ervan terecht gekomen? Reeds na eenige jaren bleek, dat ook dit systeem een mislukking was. Een der voornaamste oorzaken dezer mislukking was wel het feit, dat de Amerikaansche bevolking eenheid noch discipline kende — dat de bevolking geen volk en zeker geen eensgezind volk was. De moreele basis ontbrak. Industrie en landbouw beschouwden elkaar als onverzoenlijke tegenstanders, gelijk ook arbeid en kapitaal vijandig tegenover elkaar stonden. Waar eendracht en vertrouwen de allereerste eischen waren om de waarlijk groote problemen, waarmede het uit zijn evenwicht geslagen land te kampen had, met een kans op succes op te lossen, heerschten tweedracht, onmin en wantrouwen. Waarnaast nog een wonderlijke geschiedenis viel waar te nemen. Een geschiedenis, die, ware zij niet zoo diep-tragisch geweest, omdat het tenslotte ging om het wel en het wee van een millioenenbevolking, niet anders dan de lachlust had kunnen opwekken. Namelijk deze, dat president Roosevelt, bezield door een ware vernieuwings- en veranderingswoede, gedreven door een onbeheerscht verlangen eens in het boek der geschiedenis te worden ingeschreven als de groote reformator van zijn land, zoo niet van de wereld, steeds maar nieuwe, vaak zeer ingrijpende wetten uitvaardigde — doch dat daarnaast, in een nagenoeg gelijk tempo het hoogste gerechtshof van het land deze wetten ongeldig verklaarde, omdat zij in strijd bleken met de grondwet, of wel er alle waarde en beteekenis aan ontnam door principieele onderdeelen zoo te wijzigen, dat zij tenslotte een averechtsche uitwerking hadden. Inderdaad, ook hier bleek Amerika weer eens het land der onbeperkte mogelijkheden te zijn....

EEN der peilers, waarop Roosevelt's „herstelpolitiek" was gebaseerd, was het goud. Goud, zoo redeneerde hij, was macht. Macht zou tevens welvaart inhouden. En hoewel hij deze theorie ontwikkelde en in praktijk bracht op een oogenblik, waarop de rest van de wereld betrekkelijk weinig goud bezat, zoodat het moeilijk zou zijn dezen stof **te herstellen in haar ouden luister** van internationaal ruilmiddel, die het zoo vele eeuwen, tot aan het uitbreken van den eersten wereldoorlog toe, onbetwist had bezeten, is het mogelijk, dat hij tenslotte toch nog baat zou hebben gevonden, omdat de waarde van het goud berustte op een van oudsher gevestigde en nog geenszins vergeten traditie. Maar ongeveer tezelfder tijd was in het Duitsche Rijk een man aan het roer gekomen, die, terwijl Roosevelt in zijn jonge jaren slechts weelde en zorgeloosheid had gekend, als zoon van een klein ambtenaartje al spoedig op eigen beenen had moeten staan en in vele jaren van strijd — waarvan vier jaren als frontsoldaat in den tijd dat Roosevelt oorlogswinsten maakte — had leeren inzien, dat de waarde van dit zoo hoog verheven goud toch maar zeer betrekkelijk was en begreep, dat er voor zijn land, dat dank zij het dictaat van Versailles behalve vele andere bronnen van welvaart ook al zijn goud had moeten afstaan, nog wel een andere weg te vinden moest zijn, die met meer kans op resultaat tot welvaart leidde. De weg van den arbeid! Dat Adolf Hitler gelijk had, wordt bewezen door het feit, dat hij erin slaagde, binnen een ongelooflijk korten tijd sneller zelfs dan velen in eigen kring voor mogelijk hadden gehouden, de welvaart in het land terug te brengen, de werkloosheid, die de geesel van den modernen tijd dreigde te zullen worden, uit te bannen. Dat Roosevelt ongelijk had, bleek uit het feit, dat hij er, ondanks de ontzaglijke hulpmiddelen, die hem in het rijkste land ter wereld in welhaast onbeperkte mate ter beschikking stonden, niet in slaagde de sociale tegenstellingen van diepste armoede en grootste rijkdom te overbruggen. En ook bleek het hiernit, dat de werkloosheid bleef bestaan, terwijl zoowel in de kringen der industrie als in die van den landbouw, zorg en ontevredenheid hoogtij vierden.

Zelfs een dikhuid, zooals Roosevelt in zijn geheele loopbaan bewees te zijn, moest tenslotte wel tot de erkenning komen, dat zijn binnenlandsche politiek op alle fronten schromelijk had gefaald, zoodat zijn uitspraak, eens gedaan in een propagandarede, kort voor zijn eerste presidentsverkiezing, waarin hij verklaarde de beste of de laatste president van de Ver. Staten te zullen worden, wel eens op waarheid zou kunnen berusten, in dien zin, dat hij de laatste president zal worden. De mogelijkheid is niet verre, dat hij, met zijn geheele regeeringssysteem, wel eens weggevaagd zou kunnen worden door een revolutiegolf, waarlangs eindelijk de zoo lang opgekropte ontevredenheid zich een uitweg uit de moeilijkheden zou zoeken. Want inplaats van welvaart heeft hij slechts verarming gebracht. De belastingen zijn verhoogd, in het bijzonder de indirecte, welke uit den aard der zaak het zwaarste drukken op de kleine inkomens. Maar tegelijkertijd was de openbare schuld met reusachtige sprongen omhoog gegaan. Bedroeg het begrootingstekort over het jaar 1932—'33, het laatste jaar dus vóór Roosevelts periode nog geen milliard dollar, in de jaren van zijn bewind gaf de staat 33 milliard dollar meer uit dan hij ontving. En dit, terwijl Roosevelt zelf (natuurlijk vóórdat hij president was) had gezegd, dat hij een sluitende begrooting beschouwde als een principieele voorwaarde voor een blijvend herstel!

VOOR 1914 waren de Ver. Staten een debiteurenland, D.w.z., zij waren een land, dat meer schulden aan, dan vorderingen op de rest van de wereld had. Tijdens de eerste jaren van dien oorlog — toen het Duitsche duikbootwapen nog in de kinderschoenen van zijn ontwikkeling stond en dank zij het feit, dat de Fransche havens alle in in het onbedreigde bezit der geallieerden waren — ontwikkelden de Ver. Staten zich tot de groote leveranciers van oorlogsmateriaal en grondstoffen aan alle landen, die bereid waren tegen Duitschland te vechten, omdat de States in Duitschland, gelijk Engeland dit ook voelde, het groote gevaar op de („vrije") wereldmarkten zagen. Toen echter in 1916 bleek, dat Duitschland, in weerwil van de geweldige overmacht, waarmede het bestreden werd toch kans op de eindoverwinning bleek te hebben, besloot het daadwerkelijk mee te gaan doen. Amerika wilde de winsten, die he reeds behaald had, behouden, daarnaast wilde het in de toekomst nog grootere winsten maken, en tenslotte verlangde het een stem in het kapittel, wanneer na den oorlog de buit zou worden verdeeld. Voor het oog van de wereld — en voornamelijk teneinde het eigen volk te overtuigen van de noodzakelijkheid dezer deelname, hief het de leuzen „Bestrijding van het Pruisische militairisme" en „To make the world safe for Democracy" aan. Het resultaat was tenslotte, dat het debiteurenland veranderde in een crediteurenland, waarbij na dezen eersten wereldoorlog zijn vorderingen op de rest van de wereld zoozeer gestegen waren, dat terugbetaling, of zelfs maar betaling der rente een onmogelijkheid was geworden. Maar bij het opmaken van de rekening te Versailles mochten de U.S.A. een aardig klontje meevisschen uit de pap.... waarna de leuzen even gemakkelijk werden vergeten, als zij eens werden aangeheven!

Het hinkende paard kwam echter ook hier achteraan. Want het bleek al dra, dat zich in het land een industrie-apparaat en een landbouwproductie hadden ontwikkeld, veel en veel te groot voor de eigen behoeften en de rest der wereld niet in staat bleek dezen overvloed van U.S.A.-producten op te nemen. Slechts een nieuwe oorlog zou in staat zijn de spijsvertering van dezen kolos weer op gang te brengen!

De loop der geschiedenis bewijst de juistheid van deze stelling. Er werd, waarlijk niet alleen door Roosevelt, veel aan Amerika gedokterd. Het baatte echter niet. De patient leed aan overvloed en dreigde zelfs er aan te zullen sterven. En nadat dan alle binnenlandsche middelen hadden gefaald, werd besloten tot een paardenmiddel. Amerika besloot een tweeden oorlog te ontketenen. Hetgeen inderdaad gelukte.

Zoo zijn de redenen waarom Amerika ditmaal wederom ten strijde trok anders — en minder veelbelovend — dan toen het voor de eerste maal tot dezen stap overging. Daarnaast moet het zijn krachten meten met een Duitschland, dat veel krachtiger is dan in de jaren 1914—'18. Maar de leuzen bleven gelijk. Want opnieuw trok Amerika ten oorlog „to make the world safe for Democracy", met alleen dit verschil, dat niet het „Pruisische militairisme", doch het „Duitsche nazi-dom" wordt bestreden.

GENERALKOMMISSAR SCHMIDT OP DEN KADERDAG TE MAASTRICHT:

Gelukkig weten wij, dat de stem van Churchill en Roosevelt niet die van de arbeiders is, maar die van een kaste, waarin de joden de boventoon voeren. Waar blijven de heeren nu met hun Christendom? Zij zijn niet eens in staat de gruwelen in het bolsjewistische Rusland te doen ophouden. Wie dat niet kan en zich toch Christen noemt, dient niet anderen, die het bolsjewistische monster bestrijden, voor heiden te schelden, maar bescheiden terug te treden. De tijd, dat door een religieuze idee de vrede in de wereld kan worden verzekerd, is met het optreden van het bolsjewisme in 1919, dat het standpunt huldigde: godsdienst is opium voor het volk, definitief voorbij. In het Rusland van 1941 vreten de menschen elkaar als dieren op. Daarom is het Adolf Hitler en niemand anders, die thans de kultuur van het Avondland verdedigt! — (D.Z. en A.N.P.)

AMSTERDAMSCHE BRIEF.

Olienootjes, Stofzuigers, Namaakboter. en... Kunst

Van de week is mijn vriend Karelsen bij me op bezoek geweest: niet „vriend"-elijk, maar zakelijk en toen de jongste bediende me zijn kaartje gaf, moest ik even nadenken.... Ja.... 't kon niet anders: J. S. Karelsen... en op den achterkant een persoonlijk woordje: „Zou je graag even spreken.... Karelsen...." En 't was hem: Karelsen.... die op school de beste was in de sommen van de meneeren, die geld uitleenden tegen zooveel procent en die dan zóó-en-zóó-veel terugkregen na zóó-en-zóó-veel tijd en dan weer leenden... en aandeelen kochten... en zoo, enfin, U herinnert zich wel: van die sommen waar een normaal mensch pijn in zijn hoofd van krijgt.... en die Karelsen, die zelfde Karelsen.... doet *nu* in kunst. Maar laat ik U eerst vertellen, waar hij vroeger in deed:

Eerst.... dat was ver vóór den oorlog, deed hij in olienootjes. Met 'n zakje waarin de olienootmonsters trok hij er met zijn auto'tje op uit en leurde: vertelde hij aan ieder die het maar hooren wilde van welk een prachtkwaliteit zijn oliezaadjes waren: lekkere kleine boontjes.... en extra vet.... gegarandeerd 89.34 pct. vet, verder zooveel pct. koolhydraten, zooveel pct. natuurlijk eiwit en zooveel pct. zout.... weet ik veel; hij had zoo'n heele percentenlitanie.... en als dàt niet hielp, wist hij nog andere argumenten te vertellen. Niemand verkocht dan ook zooveel olienoot als Karelsen: hij had een specialen psychologischen verkoopscursus gevolgd bij een zekeren meneer Casson.... en het ging hem wèl. Ware de oorlog niet gekomen, dan was mijn vriend Karelsen ongetwijfeld de ongekroonde olie-noot-koning, maar.... door den oorlog kwam er krach in de vetboontjes. En toen stapte meneer Karelsen over naar de stofzuigers: hij nam een agentuur op zich van de Hikkem! Beter stofzuigerapparaat dan de Hikkem bestond niet en uit de wijze waarop mijn vriend van de noottjes overstapte naar de zuigers en deze met een even machtig succes aan den verbruiker, zij het dan hier ook de verbruikster, wist te brengen, bleek wel de deugdelijkheid van den psychologischen cursus van meneer Casson: De verkoop van de Hikkem werd een ongelooflijk succes en als U mijn vriend Karelsen hoorde was er geen ander apparaat ter wereld, dat zóó klopte, dat zóó veegde en dat zóó zoog! Het gebruik er van bespaarde kapitalen aan energie, aan stroom, aan slijtage.... aan nog veel meer ongelooflijke, nooit bevroede dingen.... en het was jammer, dat er een eind moest komen aan dezen schoonen handel: De fabriek Hikkem kon door gebrek aan grondstoffen niet meer hikken en zoo nam mijn vriend Karelsen een duik in de kunst. Zeker.... in de kunst: hij nam nu kunstboter! Waarom het nu juist kunstboter moest zijn, weet ik niet, maar ik denk door de herinnering aan de olienootjes, want de kunstboter van de K.K.K.-fabriek bevatte, evenals zijn eerste handelskind, vèt. Weliswaar minder, maar toch nog altijd een dusdanig percentage, dat het meer vetvlek gaf dan de kunstjus, die eveneens in aanmerking was gekomen om door Karelsen te worden gesleten. En weer veranderden de argumenten voor den verkoop: zoowel de nuchter zakelijke samenstellingspercentages als de psychologische om de klanten te pakken en aan zich te binden.... En via dit kunstig product is mijn vriend Karelsen in de „kunst" gekomen, **zooals ik U in den aanhef van dezen brief al vertelde, want van** de week kwam hij mij op kantoor bezoeken en trachtte ook mij aan zijn zegewagen te binden: met kùnst! Met èchte kunst! Met kunst van een artist! Want aangezien er nu weer krach was in de kunstboter, had mijn vriend Karelsen weer een ander product ter hand genomen en leurt hij nu met geestelijke eigendommen, trad hij op als de vertegenwoordiger van een zakelijk bureau, dat zich belastte met het ontwerpen en uitvoeren van reclameplaten, affiches, brochures, illustraties in boeken en tijdschriften, al dan niet met teksten, met verhalen en wat dies meer noodig is.

Oók wat voor te zeggen! Inderdaad.... maar tòch een serie producten en tòch een systeem van zakendoen waartegen in dezen tijd van nationaal-socialistischen opbouw een protest geuit moet worden!

Dat mijn vriend Karelsen in vette boontjes leurde, is dáár aan toe: dat is heel netjes en heel fatsoenlijk. Het is niet doenlijk voor een importeur van een product om zèlf het heele land af te sjeesen en ieder die belang stelt in zijn waren dit te toonen, te laten proeven of te laten ruiken. Dat dit in niet-verre toekomst onder een regime, dat een geordende productie voorstaat, ànders zal zijn, doet vooralsnog niet ter zake. Wij hebben rekening te houden met de huidige omstandigheden. Dat een importeur of zakenman zijn vertegenwoordiger voor zijn werkzaamheden, zorgen, moeiten en initiatief beloont, is vanzelfsprekend. Verschillende factoren rechtvaardigen in deze den intermediair, doch *welke factor rechtvaardigt het intermediair van den man, die een productie van een teekenaar of schilder komt verkoopen?*

Géén enkele.... of het moet deze zijn, dat

een artist geen handelsman

is! Dus dan is dat intermediair ook zuiver te zien als

een parasiteeren op den kunstenaar!

En dat dit nog wel op een zeer officieele, grondig degelijke en deugdelijke wijze geschiedt, wordt bewezen door het feit, dat deze exploitanten zich organiseeren in grootere of kleinere

zakelijke bureaux!

Uit het gesprek, dat ik dienaangaand met mijn vriend Karel-sel, J. S. Karelsen, mocht hebben, deelde deze mij mede, dat er veel dergelijke bureaux in ons vaderland zijn: bureaux, die niet anders doen dan het intermediair spelen tusschen den

zakenman en kunstenaar

waarbij het e r g e r l i j k e is dat de zakenman als de creator, als de schepper van dit geestelijke werk wordt betaald en gehonoreerd, aanzien en eer geniet, terwijl de eigenlijke artist, de schepper een

ongekende, ongenoemde nul-voor-het-cijfer is.

Deze bureaux exploiteeren den artist, die in zijn schepping zijn tevredenheid met het leven, zijn rust in de maatschappij ondergaat. Deze bureaux doen

niets anders dan de scheppingen van zelfstandig arbeidende en denkende werkers, wier arbeid een groote geestelijke vaardigheid en grondige studie vereischt, aan den man brengen

door middel van hun „psychologische" verkoopkennis van meneer Casson e. d. en hiermede zich het recht aanmatigen

den kostprijs naar h u n goeddunken en naar h u n levensstandaard te verhoogen!

Exploitatie van den geest!

Niets anders!

Het is zelfs zoo sterk, dat zij door artisten o n d e r t e e k e n d werk naar voren durven te brengen tegen een zeer gepeperde rekening. Hiervan ontvangt de eigenlijke man dan echter een gedeelte! Sterker nog: Deze zaakkundige instellingen, onder leiding van kundige zakenmenschen, laten meerdere kunstenaars een plan maken: ik denk hierbij aan advertentie-ontwerpen, reclamebiljetten e. d. en leggen deze meerdere objecten hun den weg met den minsten weerstand kiezende opdrachtgevers voor! Dat idee of plan dat waardig gekeurd wordt voor uitvoering wordt gehonoreerd: de andere gaan als gewogen maar te licht bevonden retour om den artist, om redenen welke geheel buiten de werkelijke waardeering vallen, een minderwaardigheidscomplex te bezorgen en hen bij volgende gelegenheden nog een trapje verder naar onder te schoppen! Hetwelk zich dan uit in [illegible] extra hooge verkoopswaarde!

Zoo liet mijn vriend Karelsen, thans handelend in kunst, werk zien dat als illustratiewerk in Nederlandsche boekuitgaven was verschenen, dat als stofomslagen den verkoop van tientallen romans e. d. had gestimuleerd waarvan *hij* de verkooper was, waarvan *zijn firma* de schepper heette te zijn maar waarvan de eigenlijke scheppers, de artisten, ongekende, ongenoemde werkers in onze Nederlandsche volksgemeenschap zijn, die r e c h t hebben op de waardeering en de plaats die hun qua kwaliteit toekomt in plaats van de hen thàns, veelal toegeworpen, jodenfooi! Hier valt voor het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten een grootsche taak te verrichten: De *bevrijding* van den *kunstenaar*.... de *opheffing* van de anonimiteit waarmede deze op het zaakkundig exploitatiebureau dient te werken!

Wat mijn vriend Karelsen nadien zal moeten beginnen? Zijn psychologische cursus heeft ieder product gelijkgeschakeld: deze heeft er voor gezorgd hem te leeren a l l e s te verkoopen! Ik twijfel er niet aan of hij zal tegen dien tijd wel een nieuw product hebben gevonden.

Mogen wij echter intusschen in zijn Augiasstal den bezem hanteeren!

DE STEM DER PERS.

Het Rijk der Werkelijkheid

Allerwege houdt men zich heden ten dage in Europa met de Rijksgedachte bezig. Vooral zoekt men zijn historische fundamenten op te graven. Maar deze bestrevingen zijn niet immer ingegeven door den wil tot de toekomst, waarin dit Rijk een nieuwen, nog nooit aldus gekenden vorm zal krijgen. Zij blijven meestal in het antiquarische steken, hoezeer men ook zijn best doet om het met een actueele beteekenis te doormengen. Wij zegden het reeds: het Rijk en alles wat daarmee samenhangt, is voor ons geen onderwerp van theoretische uitspraken: wij zouden zelfs graag willen dat men het wat minder als maar een „gedachte" aanzag, waardoor het valsche denkbeeld kan ontstaan dat het hier slechts om een nieuwe ideologie gaat, om een achterwaarts gekeerde romantiek.

Ook hier te lande zouden de klokken niets dan voorbije mare te melden hebben, indien zij niet worden hersmeed en tot nieuwen klank gebracht door een revolutionnaire jeugd, die besloten zijn om het totnogtoe fragmentarisch geblevene heldenepos van hun volk te voltooien. Wij begroeten deze jeugd; op haar is onze hoop gevestigd: want zij weet: het Rijk is een werkelijkheid, waarvoor dag voor dag menschen met hun leven instaan. Wat zij voor deze werkelijkheid voelen is hartstocht, die zich slechts zeer gebrekkig in woorden kan uiten en die in zwijgende volbrenging der daad veel zingetrouwer tot werkelijkheid wordt. Daarom zouden zij alleen het recht mogen hebben van de Rijks„gedachte" te spreken, die van dezen hartstocht tot in hun diepst gepakt zijn. Zij alleen mogen optreden als verkondigers van hetgeen wij allen voelen als de heiligste aangelegenheid en als de diepste roeping.

Zij hebben er over te waken, dat het groote opzet der toekomst, wier bescheiden dienaars wij willen zijn, niet beladen worde met problematiek, die de overeenstemming in een oeverloos twistgesprek doet stranden. Wij eischen een bekenning, die ondubbelzinnig en zonder innerlijk voorbehoud wordt afgelegd. Zij geeft de vleugelkracht, waarmee men over de eigen schaduw vermag te springen. Die proef, dit examen van moed, waarvan de prijs het innerlijke Rijksburgerschap is, kan heden, niemand meer ontwijken. Voor hoogere noodwendigheid heeft de lagere te wijken, al mag zij ook terecht gedurende eeuwen gegolden hebben. Wij handelen naar de hoogere noodzakelijkheid, niet om iemand pijn te doen omdat wij met imperialistische neigingen behept zijn, maar omdat wij met zekerheid weten wat ons zwaar beproefde werelddeel noodig heeft. Sinds het oude Rijk van Duitsche natie ineenstortte, was in de laatste zes eeuwen niemand bij machte het in vorm en orde te brengen, noch de Franschen, noch de Engelschen. Zij hebben integendeel niets verwaarloosd wat zijn volstrekten ondergang in de hand werkte. Heden is de Europeesche leiding in den erfgang der geschiedenis naar recht aan ons overgegaan, en wij zijn besloten haar ons niet uit de handen te laten ontfutselen of wegpraten.

(Dr. ERWIN WAESCHE in de „Brüsseler Ztg.")

De volksverraderlijke houding der Roomsche kerk in Belgie

Regeeringspresident Reeder heeft dezer dagen in een groote rede in het Parlementsgebouw te Brussel de politieke en economische situatie in België geschetst. Hij wees daarbij o.a. op de uiterst onsympathieke houding van de Kerk. De betrokken zinsneden laten wij hieronder volgen:

Tot de instellingen, die in den Belgischen Staat zonder door de bezettende macht gehinderd of beïnvloed te worden hun bedrijvigheid kunnen voortzetten, behoort de Katholieke Kerk. Het militaire bestuur heeft de Kerk en haar geloovigen noch bij de uitoefening van den eeredienst, noch bij de uitingen van hun godsdienstige overtuiging op de geringste wijze gehinderd. Het is integendeel tot nog toe zoo breeddenkend geweest, dat het bij de kerkelijke organen en organisaties een bedrijvigheid heeft geduld, die de voor den bezettingstijd gewoonlijk geduldе bedrijvigheid soms zelfs op opmerkelijke wijze te buiten ging.

Als voorbeeld verwijzen wij hier slechts naar de werkzaamheid van de katholieke padvinders, wier beweegredenen voor het militaire bestuur natuurlijk niet verborgen zijn gebleven.

Deze houding werd door menige kerkelijke instelling niet altijd beantwoord op de loyale wijze, welke men kon verwachten.

In de pers werd reeds herhaaldelijk gewezen op welke merkwaardige wijze zekere vertegenwoordigers van den klerus in louter kerkelijke aangelegenheden met twee maten kunnen meten, wanneer het gaat om geloovigen, die partijgangers zijn van een nieuwe ordening in Europa of om hun tegenstrevers.

Wanneer menige pastoor weigert zielediensten te celebreeren voor Belgen, die aan de zijde der Duitschers in den strijd tegen het Bolsjewisme, den doodsvijand van de katholieke kerk, hun leven veil hadden en het opofferden, alhoewel het geloovigen betrof, dan is een dergelijke handelwijze des te onbegrijpelijker, wanneer men anderzijds weet, dat vertegenwoordigers van den klerus voor laffe daders van aanslagen, die hun eigen landgenooten in den nood en in het verderf stortten en die op grond van vonnissen van Duitsche krijgsgerechten hun verdiende straf ondergingen, plechtige zielediensten hebben gehouden.

Terwijl dezelfde geestelijken bij alle kerkelijke manifestaties zich voor partijgangers van de nieuwe-ordeningen zeer streng aan de voorschriften van de bisschoppen over den ritus houden, zijn zij buitengewoon bereid bij het interpreteeren van deze bepalingen, wanneer het gaat om vijanden van de vernieuwingsbewegingen of van de bezettende macht.

Zoo het militaire bestuur ook de meening is toegedaan, dat een dergelijke handelwijze van kerkelijke instanties de verantwoordelijken zelf aan de kaak stelt, is zij natuurlijk niet voornemens een dergelijke houding zonder meer te aanvaarden. Het was dan ook in den laatsten tijd in enkele gevallen gedwongen de noodige maatregelen tegen de verantwoordelijke persoonlijkheden te nemen.

Het militair bestuur hoopt, dat de hoogere geestelijkheid van België op het in herhaalde verklaringen uitgesproken beginsel van zich te onthouden van welke politiek ook in de kerk en vooral tijdens de kerkelijke diensten tegenover de gansche geestelijkheid van het land nu eindelijk met den grootsten nadruk zal wijzen.

KERKEN ALS SCHUILPLAATSEN VOOR SLUIKWAREN

Ik wensch volstrekt niet afzonderlijke gevallen te veralgemeenen. Maar het valt ook niet te loochenen, dat juist in het domein van de beveiliging der voedselvoorziening ten gunste van de breede lage van de bevolking, een werk, dat zeker in den besten zin van het woord een christelijk werk is, vele geestelijken niet alleen in gebreke gebleven zijn om hun noodzakelijke samenwerking te verleenen, maar dat zij het egoïsme van zekere boeren nog hebben versterkt.

Het toppunt van de onverantwoordelijkheid wordt evenwel bereikt door de handelwijze van geestelijken die, zooals men heeft vastgesteld, hebben toegelaten dat kerken als schuilplaatsen voor waren van den sluikhandel, die aldus aan de voedselvoorziening van de bevolking werden onttrokken, worden gebruikt.

(Ontleend aan „Volk en Staat", Antwerpen)

Geloof

Daar in de wieg ligt mijn kleine zoon en grijpt juichend naar de portretten der vaderen aan den muur.
Dit kleine lachende stukje leven is de volgende schrede van mijn geslacht in de toekomst.
Ik was de laatste schrede.
En achter mij zie ik den weg van mijn geslacht zich verliezen in schemerige verten van duizenden jaren, want ook wat ik niet weet, is werkelijkheid.
Den weg van mijn geslacht door de tijden ken ik niet, maar ik weet, dat ik leef en ik weet dat ik slechts een schakel ben van een keten, die hecht en sterk moet zijn, zoolang mijn volk leeft, — anders bestond ik niet.
In perkament gebonden zwerft sinds lang een boek door het geslacht. Ik sla het op en schrijf op een vergeelde bladzijde voor mijn jongen:
„Gij zijt geen heden en geen morgen. Gij zijt duizend jaar voor U en duizend jaar na U.
Duizend jaar voor U hebben voor de zuiverheid van hun bloed gewaakt, opdat gij worden zoudt gelijk gij zijt.
Waak gij over uw bloed, opdat de reeksen der geslachten in de duizend jaar na U, U daar dank om weten."
Dat is de zin van het leven, dat God in het bloed ontwaakt.
Maar slechts in het zuiver bloed is God.
Van wie heb ik gesproken?
Van mijn voorvaderen?
Het eigene is slechts het zinnebeeld van het volk, waarin ik mijn leven leef.
Tot wien heb ik gesproken?
Tot mijn zoon?
Mijn zoon is slechts een deel van mijn volk.
In uw binnenste sluimert de wijsheid van duizend gedachten.
Weet die te wekken en gij hebt den sleutel gevonden, die de poort opent naar uw innigst verlangen.
Slechts wie zich zelf acht, is waard mensch te zijn.
Mensch is slechts hij, die verleden en toekomst als iets levends in zich draagt, — want hij alleen is boven het heden verheven.
En slechts hij is gelukkig, die het heden beheerscht.
Want in hem alleen is God.
Zoo zegt de stem der vaderen.

(„De ᛋᛋ-man", Antwerpen)

Steunt ons Blad

BEWERKT VRIENDEN EN KAMERADEN DOOR PROEFABONNEMENTEN OP „DE MISTHOORN"

Ondergeteekende

.... (Naam)

.... (Straat)

.... (Plaats)

zendt .... gulden
stort .... gulden op giro 622600
voor een even groot aantal proefabonnementen bestemd voor:

....

....

K 2745